

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Michel de GHELDERODE

Dr. Faust'un Ölümü

[La Mort de Docteur Faust]

Türkçesi

Turgut A. Akter

**Mitos
Boyut**

TIYATRO / OYUN DİZİSİ 516

Bu kitaptaki oyunun
Fikir ve Sanat Eserleri Yasasından
ve yasalardan kaynaklanan tüm hakları
çevirmenine aittir.

Yayınlanan oyunların sahnelenmesi,
oyunması, herhangi bir amaçla
eserlerden yararlanılması ancak
eser sahibinin iznine bağlı olduğundan,
bu eserden yararlanacak
kişi veya kurumlarla, kuruluşların
oyunu günümüz Türkçesine
uyarlayanın temsilcisi olan Yayınevimize
başvurmaları zorunludur.

Copyright © SABAM, Société Belge Des Auteurs, Compositeurs et Editeurs

Türkçe Çeviri ve Sahneleme Hakları:

© Turgut A. Akter tarafından 2014'de SABAM'dan alınmıştır.

Türkiye Yayın Hakları:

Copyright © 2014, Çevirmeni Temsil Eden:

TEM Yayıncılık Ltd., 2013

Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları

Oyun Dizisi 516

Michel de Ghelderode / Doktor Faust'un Ölümü (La Mort du Docteur Faust)

Türkçesi Turgut A. Akter

1. Basım Ekim 2014

Baskı: Yeni Güven Matb.-Topkapı-İstanbul; Tel: 212. 567 69 20

Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Çarşısı C Blok No. 209-210

TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti.

Osmanlı Sok. Osmanlı İşmerkezi 18/12 Taksim-Beyoğlu,
34347 İstanbul

Tel: 212. 249 87 37-38; Fax: 212. 249 02 18

E-posta: mitosboyut@gmail.com

web: www.mitosboyut.net

Mitos-Boyut Yayınları • OYUN DİZİSİ 516

MİCHEL de GHELDERODE

DOKTOR FAUST'UN ÖLÜMÜ

[La Mort du Docteur Faust]

Türkçesi
Turgut A. Akter

DOKTOR FAUST'UN ÖLÜMÜ

(La Mort du Docteur Faust)

Müzikhöl için 3 Perdelik Bir Trajedi (1925)

KİŞİLER

FAUST

AKTÖR FAUST

DİAMOTORUSCANT

AKTÖR ŞEYTAN

MARGUERİTE, küçük bir hizmetçi kız

AKTÖR MARGUERİTE

CRETİNUS

ÇİĞİRTKAN

FAHİŞE

AZRAİL

BİR ZENCİ

BİR ŞAİR

BİR KADIN

HOPARLÖR

ÜÇ MASKECİ

GAZETE SATAN ÇOCUK

PEYGAMBER

BİR POLİS

Müşteriler, Gelip geçenler, Üç Yargıç, Bir İtfaiyeci, Jandarmalar, Askerler, Bir Tıp Uzmanı, Bir Cellât, Gazeteciler, Panayır ve Karnaval Kalabalığı, Değişik tip ekstralar.

PROLOG

Doktor FAUST'un yüksek tavanlı, kasvetli apartmanı. Bu bölüm süresince pencereden, zaman zaman, parlayan magnezyun patlamaları, ışıklarla donatılmış bir atlı karınca görünür. Süzülen, loş bir ışığın altında geçmişte kalan aşırı duygusal bilimselliğini simgeleyen gülünç görünümlü tıp labaratuvar aletleri. Bu odada kişi, kendisini XVI. asırda hisseder. O zamanın görüntüleri, renkleri ve sesin ak-seden sedası...ve bu sahte dünyada çalkalanan, yıpranan FAUST yorgundur!... ve yaşadığı tüm huzursuzluklara ve varsaydığı kehanetlere rağmen, evinin etrafında canlanan, açılan-saçılan-gelişen çağdaş dünyanın farkında bile değildir.

FAUST, klâsik giysisiyle... Kişi, O'nun gerçek olduğuna bir an bile inanamaz. Yaşar görünüyorsa, eğer, bu rolünü kötü oynadığındandır. Dış dünyayı, gerçekten yaşamadan algılamaktadır.

Pencerelere vuran yağmur, panayırdan gelen gürültüler-fabrika düdüğü sesleri, zil sesleri, arada sırada duyulan ve birdenbire ritmi kayıveren müzik, tabanca atış galerisinden gelen mermi sesleri, vb.- bastırmaktadır. FAUST'un odası, sahne perspektifinin dışındadır.

FAUST, söylev verir gibi konuşmakta; teatral, abartılı el kol hareketleri yapmakta; sesini zorlamakta; izleyiciye, kendisine trajik bir rol verilen bir palyaço görüntüsü vermektedir.

FAUST Yeter! Yeter! (Yalvarır.) Yeter!.. (Çılgınca) Yeter! (Tek düze) Başka sözcükler ver bana ve ... başka bir giysi! Bir yanlışlık var burada. Gelip geçen uzun bir süreç! Nedir bu böyle? Ne olursa olsun, durdur şunu! Sah-te bir karanlık bu ve beni vahşice izleyen bu duvar-

daki şu gözler. (*Boğulurcasına*) Bırak da güleyim bari! Bu, bir muayene değil! Bir hilkat garibesi oluyorum ben hiç kuşkusuz! Ne büyük bir yalnızlık. En sonunda kendinle karşılaşıyorsun. Ne korkunç bir sonuç! (*Yalvarır.*) Yeter! Yak, yık şu panayırı; yerle bir et! Her şey düzmece, her şeyin yeniden doğması, yapılması gerek! (*Oturur.*) Yorgunum! Ölüm bir çare değil. Ve ben, kendimden üstün olduğum için yaşamamı sürdürmem kendime ihanet etmek olur. (*Kalkar ve kükrer.*) Aah! (*Alaycı*) Bunu çok güzel yapıyorum doğrusu. (*Takatsız, güçsüz*) Temelde, gerekli şekilde ısıdırap çekmiyorum. Gerçek olan, giysim olsun, dönemim olsun, ben kendi yerimde, yurdunda değilim. (*Düşünceye dalar.*)

Tam emin değilim; ama, değişik dönemlerde başka insanları tanır gibi oluyorum. (*Patlayan küçük bir av tüfeğinin sesi*) Duysanıza şunları! Duysanıza! Sıkı basan tüfeklerin hayaletleri! Haydi, gülelim onlara! (*Yapmacık bir gülümseme*) Ha! ha! ha! (*Şaşıır.*) Odamın o güzel aks-i sedasını kim mahvetti? (*Hüzünlü*) Katledilen hayaletlere barış! (*Yapmacık*) Çocukluğumdan beri bir gölge gibi peşinden sürekli koştuğum, çoğu zaman üzerine sevinçle bastığım kibirli ve muhteşem bir gölge! Bana zevk ve acı veren bir coşku. Ve o, ağlayıp inlemiyor!

(*Bir çemberin etrafında dolaşıp bir hayaleti kovalar.*) Burada! Dur! (*Ümitsiz*) Kes sesini, sessiz ol FAUST!.. Çoktan modası geçmiş sözcükler. Değişik sözcüklere gereksinim var artık; ayrıca, her şeyin bitmesine, her şeyin yerli-yerine oturmasına gereksinim var artık! Uyanışım, olağanüstü uyanışım; her şeyi bir kâbusun dengeleri içinde görüyorum. Belki de, yakında gözlerimi açtığım zaman, evren, bana basit ve ilkel

görünecek. (*Esner.*) Yorgunluk! Pazar, intiharlar günü! Yağmur. Panayır. Bıkınlık. Bezginlik! Hafif bir ateşim var. Tüm bir asrı kapsayan şarkılar. Karanlık, âdi ve pis! Neden, neden aynı zamanda ölümsüz, sonsuz, yüce, çocukça, budalaca sözler söyleyerek kaçınılmazlığı, ölümsüzlüğü ister insanoğlu? Aman Tanrım, acaba korkunun hangi yolların kavşaklarında seninle karşılaşacağım? Şu âna kadar sana hakaret etmedim, onurunu kırmadım. İnsanlar homurdanarak küfrediyorlar. Başka bir şey yapmıyorlar; ama, pislik içinde yüzüp titreyerek yaşarken, hâlâ erilemeyecek bir yuva düşünüyorlar.

(*Esner ve etrafta dolaşır.*) Görülebilen tüm yıldızları teker teker saydım. Ne harikulâde adları var; ancak, kaderimizin onlara bağlı olduğu doğru değil. Tüm inançların bir kataloğunu hazırladım. Korkunç bir başlangıcın eşiğine vardım; ancak, anahtar deliğinden içeriye bakmaya cesaret edebildim.

(*Trajik bir eda ile*) Bir koridor ölümün kuru gürültüleri ve hakaretleriyle inleyen ve sonunda hiç erişemeyeceğiniz ufak bir ışık bulunan bir koridor. Hah, edebiyat mı yapıyorum ben?... İnsanlıksa edebiyatçılıktan ölmekte! (*Esrarengizce*) Eğer birisi bulursa, bu inanılmaz bir şaka olacak; ama, sonsuzluğu tanımının başlangıcındalar; ayrıca, gerçekten ağırbaşlı, sabırlı ve vakur. Ölüm, sırça parmağıyla ufacık fosfor kümeciklerini karıştırıyor. Ölülerin isim listesi! Ne berbat bir şans!

(*Fikrini değiştirir.*) Ne harika bir şey! (*Titrer.*) Sanki yağmur yağmakta, evet, sebzelere iyi gelecek! (*Sessiz bir duraklama*) Ne yazık! (*Zorakî*) Neden o kadar beceriksizce seviştin sen, anne! (*Alaycı*) Senden hiçbir şey istemedim. (*Sakince*) İrademe karşın beni götür-

ceği yeri ne kadar bilmiyor da olsam gülerek aptalca bir serüven düşlüyorum. Hayat bu, inan bana! Tüm bu zihinsel öykülenmekle ve beynimdeki kara örümceklerle yaşamakta bir mânâ var mı? Taş duvarlara neden konuşulur ki? Bir aktör gibi. Ben, herkesin bende gördüğü gibi ne bir şairim, ne âşık ne de ünlü, üstün bir doktor! Ben herhangi bir şey olmayan bir hiçim. Artık kendimi herhangi bir konuda ikna edemiyorum. Korkunç bir hastalık bu! Bu duvarlar arasında donup kalıyorum. Baş döndürücü bir kasırganın, evimi, kasabamı ve sakinlerini alıp sürükleyip götürdüğünü biliyorum. Dışarıya çıksam belki bir uçuruma yuvarlanabilirim!

Gerçek olan şu ki, rahatsızım! Gençlerin önderi, öğrenebilecekleri her şeyi onlara öğreten; vücuduna tıpa tıp oturan bir kostümle donatılan ve üstün bir profesör edasıyla nakşedilen ben, bu yaşımda gülümseyebilmeliyim! Bir âlim! Hayır, ben bir âlim değilim. Bir ölü! Hayır, ben bir ölü değilim. Sessizlik! Her şeyi hatırlıyorum. Hiçlik hakkında her şeye malikim. Kitaplarda bulunamayacak her şeyi veya insanların grotesk kafataslarını! (Ümitsiz) Aah, FAUST, neden, ortamda, insanlar arasında yaşamamanın ızdırabını unutmuş ve yoksullar evinde barınan yaşlılar gibi kendinden emin değilsin?

(Kanatlı pencerenin yanına gider.) Ne gösteri, ama! Ateşim var. Evet, ancak ateşi olduğu zaman böyle şeyler görüyor insanoğlu! Öyle olmalı. Yoksa, bunlar ateşin yarattığı imajlar mı? Gece, karanlık yanlış izlenimlerle doludur. Bu berbat bir hava, ne patırdı gürültü, ne dehşet! (Gözlerini ovar.) Ve bana her gün biraz daha yabancı gelen bu oda! Burası, gerçekten içinde yaşadığım bir yer mi, yoksa, sahnede yükselip beni alda-

tan, kandıran bir tablo mu? (*Yeniden kapaklı pencereye doğru ilerler.*) Bir düşler kasabası, bir serap! (*Geri gelir.*) Gerçek şu ki, ben, varım. Garip olan, zaman zaman bunu kendi kendime söylemem.

(*Kendisiyle oyun oynar.*) Her şeye rağmen, ben, var mıyım? Bunu kendime söylemem, kendimi inandırmam bu gerçeği yanıtlamaz! (*Kendisine güler.*) Bu düşüncemi öğrencilerime sunacağım yarın. İki tarafı da oynayacağım; tüm tezlerimi önlerine sürüp kafalarını karıştıracacağım. Bu çatışmadan belki de yeni bir bilgi türü doğabilir.

(*Kendisine çeki-düzen verir.*) Hayır, hayır! Verilecek emeğe değmez! Yakında, haketmiş bir bürokrat gibi, emekli olacağım. Kadınları izleyeceğim. Bırakın, insanlar barış içinde yaşasınlar. Merak, tehlikeli sonuçlar yaratabilir. İnsanoğlu! Hepsi, tüm dramlarını benliklerinin içinde çözmek zorundalar. Biraz inançları varsa, eğer, ona itirazım yok. Bunun yanı sıra tabii her şey geçici, palyatif.

(*Âniden*) Yeter! FAUST, ihtiyarlıyorsun sen; aklını kaçırıyorsun! Saatlerdir nutuk atıp tutuyorsun. Kendine bir çeki-düzen ver. (*Sendeler.*) Sanki her şey uçup gidiyor! Oda dönüyor. Kasaba dönüyor. Bu kasabayı bu müzikle tanımıyorum ben. (*Sıkı tüfek atışı*) Ölüm hayaletleri. Ben de yakında yok olacağımı biliyorum. Bazı cesur şaklabanlar, panayırdan geçerken beni tüfekle vuracaklar; beni, bu bunak hayaleti! Kim yarattı beni? Tamamlanmamış, bitirilmemiş biriyim. Hastayım, dönüp duruyorum.

(*Kendinden geçmişcesine*) Yeter!!! (*Kendini tutar, destekler.*) Bir uğraşa ihtiyacım var! Bir eski kitap okumuştum. Bu kitapta, tıpkı benim gibi biri vardı FAUST adında, bir doktor. Bir gün, kafasına esmiş ve şeyta-

nı çağırmişti. Delinin teki! (*Omuzlarını silker.*) Öyleyse! Şeytan, bana, Kābalistik lâf-ı güzafan, ikinci sınıf fantazilerden bahsederdi.

(*Küreyi eline alır.*) Bunu yanısıra, şeytanlar yoktur, gerçekten! Var olamazlar! (*Gözlerini küreye diker.*) Şu dönen mavi evren! (*Döndürür.*) Hızlı, hızlı, daha hızlı! İşte, ne güzel bir uğraş! (*Küre en yüksek dönüş seviyesine ulaşır.*) Her büyüklükte yıldızlar. Orada yaşayan insanları bilinmeyen, geçmiş dünyalar, gelecek dünyalar, haydi yolculuğa! (*Elinde tuttuğu küreyi ileri çeker ve yükseltir, bacağının altından geçirir, başının üstünde dengeler, değişik deneyler yapar. Yüzü mutlulukla aydınlanır, coşar. Mırıldanır.*) Dön, dön, dön küçük evren! Dön! Aaah, ulu doktor için ne güzel bir pazar günü! Ne güzel bir pazar! Ve...

CRETİNUS *kapıyı iterek açmış ve önünde dikilivermiştir. İri yarı, çirkin, kızıl saçlı, soytarı suratlı bir gençtir. Zamanın yakışıklı, süslü püslü renkli ve yamalı bir kostümünü giymektedir.*

FAUST Bak, CRETİNUS, nasıl dönüyor; bak!

CRETİNUS (*Danseder.*) Evet, evet Efendim; dönüyor şüphesiz!

FAUST Şüphesiz! Tam mânâsıyla, evlâdım.

CRETİNUS (*Şevkle FAUST'un elinden küreyi alır ve bağırır.*) Oooh, ooh! Ne kadar güzel! Bakın Efendim, başım dönmeye başladı.

FAUST, içten güler ve sinirli bir koltuğa yığılır. Gülmesi âniden kesilir. Bunu önce önemsemeyen ve küreyi elinde tutan CRETİNUS durur, Efendisi'ne bakar ve kekelemeye başlar.

CRETİNUS Efendim, neyiniz var sizin? O dönüp duruyordu!

FAUST (*Şaşırır.*) Ne diyorsun sen? Dönüyor mu? Ne? Küre mi? Gerçekten mi? (*Sessizlik*) Önemi ne bunun? Sanırım, hiç!

CRETINUS (*Utanarak*) Hiç, Efendim... gerçekten, hiç! Uzun bir sessizlik. FAUST, panayırdan gelen müziği dinler gibidir. CRETINUS küreyi yere koyar. FAUST'u inceler ve ayak parmaklarına basarak kapıya doğru yürür. Aniden döner ve gözyaşları içinde boğulur.

FAUST (*Kalkarak*) Aptal! Benim bir öğrencim böyle mi davranır? Neden ağlıyorsun bakalım?

CRETINUS Bilmiyorum, Efendim. Üzgünüm.

FAUST (*Alaycı*) Üzgünsün, ha! Aaah, olağanüstü bir şey bu. (*Küreyi alır ve döndürür.*) Gel, ağlama artık; bak! Dönüyor! Tatmin oldun mu şimdi?

CRETINUS (*Korkmuştur.*) Evet, Efendim... Tatmin oldum!

FAUST Mükemmel! Ve şimdi, git artık. Git ve odanda tefekküre yat; düşün, taşın bunları. Söyle bakalım, hâlâ yağmur yağıyor mu?

CRETINUS Daha az, Efendim.

FAUST Teşekkür ederim. Git ve düşün. Düşünüp taşınmak iyi bir şeydir.

CRETINUS Öyle değil mi, Efendim? Saygılarımla. Gidip, bunları düşünüp taşınacağım. (*Kapıya doğru birkaç adım atar.*)

FAUST Hangi konuda?

CRETINUS Eeh, hangi konuyu isterseniz...

FAUST (*CRETINUS'un kulağına*) ... Yağmur konusunda...

CRETINUS! (*Trajik bir edayla*) Kendine, yağmurun yere düştüğünü söyle. Kendine, yağmurun her şeyi ıslattığını söyle.

CRETINUS Sizin neyiniz var, Efendim?

FAUST (*Tutkulu*) Şunun veya bunun üzerine düşünmek önemli mi, değil mi? Yağmur üzerine düşün. Bu, sa-

na verilen bir emir! Odana gitme! Burada kal. Burada, benim değerli kitaplarımı seyret. Düşen yağmuru dinle ve benim dönüşümü bekle!..

CRETINUS (*Titreyerek*) Emrinize itaat edeceğim , Efendim. Fakat, dışarı mı çıkıyorsunuz? Kasaba canavarlarla dolu! Karnaval zamanı.

FAUST Sevgili öğrencim. Oyalanmaya ihtiyacım var. Gidiyorum. Panayıra gidiyorum! Uçuyorum! (*Tumturaklı*) Döndüğümde, seni öğretininimle daha donanmış görmek istiyorum.

Bir pelerini omuzlarına atar ve çabukça çıkar. Kapının kapanışı, kilit sürülmesi gürültüsü... CRETINUS şaşırıp kalmıştır. Rahatsızdır. Etrafa bakar, korkak birkaç adım atar, kapıya koşar, takırdatır, üzülür. Menekşe renkli bir ışık parlar âniden pencerede. CRETINUS, bir ân pencerenin sokak tarafında, cama yapışarak içeriği izleyen FAUST'u görür; kendinden geçerek bağırmaya başlar.

CRETINUS Doktor. Bırakın beni gideyim... Acıyın bana! CRETINUS yalvarıyor size! (*Işık kaybolur.*) Korkuyorum. Cretinus yalvarıyor size! (*Başını avuçlarının içine alır, gizler.*) CRETINUS yalvarıyor size! (*İnler.*)

Dışarıdan müzik sesi gelir.

PERDE

I. PERDE

The Four Season Tavernası. Restorantın arka bölümünde hazırlanmış bir tiyatro sahnesi. Solda, alttan aydınlanan bir pencere. Sokaktaki elektrik levhalarının ışıklar perdenin üst kesimine aksetmektedir. Bir büfe masası. Masalar. Terkedilmiş bir viyolensel. Süslü püslü yıldızlar. Avizeler. Barda bir hoparlör. Ulusal kıyafetleri içinde, yüzleri boyanmış sahte kukla gibi müşteriler, komik giysileriyle, İngiliz eksantrikleri gibi davranmaktadırlar. Soğukkanlı, yumuşak, hoş; ancak, arada sırada ruh hâlinin pek sağlıklı olmadığı izlenecek olan ve eski, kırmızı giysisi, kılıcı, kolluğu ve melon şapkasıyla DİAMOTORUSCANT, önde, yazı yazmakta ve siyah beyaza boyanmış katı bir garsonla konuşmaktadır.

*Aşağıdaki diyaloglar
aynı anda söylenmektedir.*

DİAMOTORUSCANT Gör-
düğünüz gibi ben, dünyadaki
en sıradan insanlardan biri-
yim. Dikkati üzerime dikkat
çekmemek için hiçbir şey yap-
mıyor ve sizin aptalca hayran-
lığınızı beğeniyorum.

Hayır, Garson! Bir roman yaz-
mıyorum. Şu kalemi, yüz bin
yıldır hergün sıkıntıdan patla-
yarak ölmeye razı bir şekilde
elimde tutup duruyor, yaşam
sanatımı bu şekilde besliyo-

HOPARLÖR Hello!
İyi günler! Haberlerimiz:
Bugün iki expres treni çar-
pıştı. Kurtulan tek kişi coşarak
ilâhiler söylemeye başladı.
Saat beş otuz. Biraz önce bir
kızıl kuyruklu yıldız izlendi.

Sinir krizleri geçirmekte olan
Hint Adaları İmparatoru el-
maslarını yedi. Yarışmanın so-
nunda en güzel seçilen kız,
ondan istenen, ancak ken-
dinde olmayan bir şeyi gaze-
tecilere veremedi.

rum. Bu, harikulâde bir nar-
kotik!

Çağdağ edebiyatın, Orfe'nin
beni nasıl güldürdüğünü an-
lamalısınız.

Kırk yedi yıldır yazıyorum;
ama, onurumu, bazan, başka
yerlere saklıyorum.

(Kızgın, ayağa kalkar.)

Kes sesini, HOPARLÖR

PEYGAMBER MİSAKRAN'ın
kafası, gâvurlar tarafından ko-
parılıverildi.

Hello! Kardinaller Meclisi
yeni Papa'yı seçti; ancak,
hemen şömineye atlayan Pa-
pa'yı Romalılar, Vatikan'ın
üzerinde uçağa benzeyen ka-
natlarıyla uçarken gördüler.
Bu Papa, şeytandı.

Hello!

DİAMOTORUSCANT (Bara doğru koşar.) Kes sesini!

*HOPARLÖR'ün boynunu burup sıkar, koparır. HOPAR-
LÖR fecî bir şekilde inler. Araya giren birkaç müşteri mü-
dahale eder.*

BİR KADIN (Kızgın, kendini DİAMOTORUSCANT'ın üze-
rine atar.) Katil, seni gidi küçük katil!

DİAMOTORUSCANT (KADIN'ı tokatlar. Tüm müşteriler
alkışlar. Müşterilere) Bu HOPARLÖR yalan söyledi siz-
lere! Sizler, şeytanın bu şekilde davranabileceğini dü-
şünebilir misiniz?

ŞAİR (Heyecanlanarak) Şeytan hakkında olumlu ve ulu
bir görüşünüz var, Bayım. Kutlarım sizi!

DİAMOTORUSCANT Size ne takdim edebilirim?

ŞAİR HOPARLÖR'ün adını ettiği kıvılcık kuyruklu yıldız!

DİAMOTORUSCANT Kazandığı yarışmanın sonunda,
ondan istenen, ancak kendinde olmayan bir şeyi ga-

zotecilere veremeyen dünyanın en güzel kızıyla yetinmez misiniz?

ŞAİR Korkunç bir şey. Ne münasebet! Benim ahlâkî değerlerim var, Bayım!

MÜŞTERİLER Bravo! Aferin, aferin!

ŞAİR Yaşasın Şeytan!

DİAMOTORUSCANT Teşekkür ederim!

ŞAİR Aah, sizin için söylememiştim.

DİAMOTORUSCANT Özür dilerim; ama, Şeytan, benim!

Şamata. Merak.

BİR KADIN Şeytan. Seni gidi küçük şeytan seni!

ŞAİR Kendini bilmez, maskara! Bunu bize inandıramazsın sen!

DİAMOTORUSCANT O kadar heyecanlanma delikanlı! Berbat bir hastalığa tutulmuşsun sen! Sararıyorsun! Sendeliyorsun! (*Şair sendeler.*) Düşüyorsun! Kriz geçiriyorsun!

Şair, epilepsiye tutulmuş bir hâlde, bir yarı çember içinde, ona acıyan, yardım etmek isteyen müşteriler arasında garip hareketler, akrobatik numaralar yapar.

ŞAİR Yardım edin! Yardım edin bana! Aaaah, Ah! Rahatsızsım, hastayım ben!

DİAMOTORUSCANT Kalk ayağa! (*Şair kalkar.*) Hadi, kliniğe git... Git kliniğe! (*Şair çabukça gider. Müşteriler arasında, mırıldanmalar, homurdanmalar duyulur.*) Size yeniden söylüyorum bayanlar, baylar, ben, Şeytan'ım. Acımasızca geberttiğim HOPARLÖR uluslar arası yalanlar söyleyerek havayı berbat etti! Sessizlik istiyorum! Kesin sesinizi!

Gonga vurulan bir darbe. Tüm müşteriler dona kalırlar. Avizeler söner. Kızıl kuyruklu yıldız karanlıkta süzülür. Sahnenin üstünde bir çember gibi üç defa döner. Davul ritimleri...

Bu ritimle taverna ortalıktan kaybolurken ölümden kurtulup orası burası sargılarla kaplanmış lir çalan biri; elektrik levhalarındaki elmasları yutan Hint Adaları İmparatoru; kazandığı yarışmanın sonunda, ondan istenen, ancak, kendinde olmayan bir şeyi gazetecilere veremeyen, anadan doğma dünyanın en güzel kızı; koparılan kafasını eliyle oynatan, havaya fırlatan PEYGAMBER MİSAKRAN; kanatlarla donatılan ve bir uçak gibi havada yüzen Papa...

Kuyruklu yıldız bir daha görünür ve yavaşça kaybolur. Avizeler aydınlanır. Müşteriler gözlerini ovarlar.

MÜŞTERİLER Bravo!.. Ne güzel, ne hoş bir sihirbaz! Ne güzel bir dönüş bu! Uluslar arası yalanlara son! Yaşasın Şeytan!

AKTÖR Sahte! Herkesçe bilinen numaralar! Dikkati kendi üstüne çekmek isteyen bir Bey. Bir kabare artisti! Böyle olursa ben de bir şeytanım! Gayet tabii, sahte bir şeytan!

MÜŞTERİLER (Gülerek) Bravo! Aferin şu aktöre!

AKTÖR ŞEYTAN Bu Bey gibi olmam için yalnız kostümüm eksik. Bu sahnede gerçekten herkesten çok ona benzeyen, çok daha usta bir şeytan olarak görüyorsunuz. Sihirbazlığı sorun! Şapkanız, Bay Şeytan! (DİAMOTORUSCANT şapkasını verir.) Teşekkürler! Gösterdiğiniz marifetiniz karşılığı için, sizin için, müşterilerden para toplayacağım.

Arkasını döner, sahnenin önüne zıplar, halkın arasında çabukça yürür, başlarından, burunlarından, kulaklarından ve ceplerinden beş franklık notlar çıkarır; sahneye döner ve para dolu şapkayı DİAMOTORUSCANT'a verir

AKTÖR ŞEYTAN Kusura bakmayın Bay Şeytan!

DİAMOTORUSCANT Beni iyi tanımıyorsunuz. Ben aktörleri çok severim.

İzleyiciler dağılır.

AKTÖR ŞEYTAN Lütfediyorsunuz. Çok naziksiniz... (Otururlar.) Burada sahnelenen FAUST trajedisini izlediniz mi? Her akşam, ayrıca pazarları da bir matinelere var. Büyük bir başarıyla sahneleniyor. Şeytan, yani Mefisto rolünü de ben canlandırıyorum. Bu, sizin isminiz, değil mi?

DİAMOTORUSCANT Bana DİAMOTORUSCANT derler.

AKTÖR ŞEYTAN O bir takma ad değil mi? Şeytanı canlandırmanın ne kadar zor olduğunu tahmin edemezsiniz.

DİAMOTORUSCANT Kimse şüphe edemez.

AKTÖR ŞEYTAN Hiç olmazsa elimizde bir örnek olsaydı! Peki nasıl canlandırıyorsunuz siz onu? Opera ve renkli fotoğraflar dışında, tabii! Müstehzen, alaycı, acımasız, alçak, hilekâr, kurnaz; belki de biraz bizim gibi, ne dersiniz? Fakat, şeytanî bir şeytan, bir İblis!.. Her şeyden önce, cehennem hakkında bir şey bilmiyoruz. Cehennemden korkarım ben Bayım! Herkes beni çocuk gibi görüyor. Sizin de, küçük bir ölçüde yaptığınız gibi, ben de karakterimi güncelleştirmek isterim doğrusu.

DİAMOTORUSCANT Bir görüş tarzı! Bu konuda kesin bir inancımın olmadığını itiraf etmeliyim! Şeytanla ilişkiniz olması gerekir biraz; ayrıca, şeytanlar arasında öyle kişiler vardır ki onları size öneremem doğrusu. Ve böylece...

PEYGAMBER elinde bir meşale ile içeri girer ve masalar arasında soluyarak koşmaya başlar. Büyük şamata. Müşteriler panikler.

PEYGAMBER Felâket yağıyor üzerinize, felâket! Gökten düşen ateşlerle büyük Babil yerle bir olacak! Verilen sözler gerçekleşecek! Af dileyin, günah çıkartın! Yaşamın sonu geliyor! Dünyanın sonu yaklaşıyor. Ölüm işaretleri her yerde ve Şeytan aranızda! Şeytan aranızda sizin!

MÜŞTERİLER Kes sesini. Atm şunu dışarı. Dışarı! Yaşasın dünyanın sonu! Yeter artık!

PEYGAMBER (*Öfkeli, burnundan soluyarak*) Günah çıkartın, günah! Felâket! Felâket! Şeytan aranızda sizin. Kurtulun ondan. Öldürün şu şeytani!

MÜŞTERİLER Şeytan! Bak, dinle şunu! PEYGAMBER haklı! Şeytan aramızda. Yaşasın PEYGAMBER! Yaşasın Şeytan! Ben Şeytan'ın üzerine 10 franka bahse giriyorum!

DİAMOTORUSCANT Ne? Kim konuşuyor Şeytan hakkında? Şeytan, benim!

PEYGAMBER (*Döner ve DİAMOTORUSCANT'ın üzerine çullanır.*) Geri çekil!... defol, yokol!... cin, İblis! Ben, yalnız Tanrı'nın emirlerine itaat ederim. Senin saltanatının sonu geliyor!

DİAMOTORUSCANT, PEYGAMBER'in bacakları arasından geçer, biçer onu. Bakar, döndürür. PEYGAMBER ayağa kalkar; ancak, giysisi mahvolmuştur. Üstünde bir kadın korsesi ve kilotu vardır. Gülmeler. Yuhalamalar. BİR POLİS girer içeriye. PEYGAMBER'le boks yapmaya başlar. Nakavt. Polis Pegamber'i omuzlarına alır, hızlı adımlarla dışarıya çıkar.

MÜŞTERİLER Yaşasın Polis! Yaşasın!

KADIN (*Şaşırmış, sersemlemiş*) Ve dünyanın sonu mu? Ben dünyanın sonunu istiyorum.

AKTÖR ŞEYTAN (*DİAMOTORUSCANT'a*) Affedersiniz Şeytan Bey, ben makyajımı ... (*Çıkar.*)

MÜŞTERİLER Doğru! Dolandırıldık biz! O haklı! Dünyanın sonu! Şeytan'ın canı cehenneme! Atın şu şeytanı dışarı! Şeytan!

DİAMOTORUSCANT Hepinizin canı cehenneme!

MÜŞTERİLER Bir de bizimle alay ediyor! Haydi, doğrayalım şunu! Köpek! Yalancı! Hilekâr! Dünyanın sonu, dünyanın sonu!

Şamata, kavgâ. Bağırmalar: "Dünyanın sonu!"

DİAMOTORUSCANT Nasıl arzu ederseniz!

DİAMOTORUSCANT bir masanın üstüne sıçrar. Bir el işareti yapar. Âniden karanlık. Birkaç ışıldak. Kızıl kuyruklu yıldız yeniden gelir geçer. Rüzgâr. Fırtına. Dolu. Düdük sesleri. Ateş topu. Topçu bombardmanı. Donanma fişekleri. Sessizlik. Yeniden karanlık. Boşlukta bir elektrikli levha görülür

SATILIK veya KİRALIK EVREN

Levha kaybolur. Tüm ışıklar yavaş yavaş sahneyi aydınlatır. Ödleri kopan Müşteriler değişik pozlarda dona kalmışlardır ve bu perdenin sonuna kadar bu pozisyonda duracaklardır. Masanın üstünde duran DİAMOTORUSCANT yarattığı durumu izler. Bir sigara yakar. Perde aşağıya iner; kısa bir süre sonra yükselir. Orkestra dört partiyonlu bir melodiye minör anahtarında çalmaktadır. Bu melodi aşağıdaki sahne sürecinde devam edecektir. MARGUERİTE, indirilen perde önünde kayar. Döner. Korku ve telâş içindedir. Takip edildiği kanısını vermektedir. Kıyafet değişimindedir ve çok rüküş bir kostümü vardır. XVI. asrı anımsatmaktadır. Durur. Pudra kutusunu, maskarasını çıkartır, kendine çeki-düzen verir. Perdenin önünde, sahnenin öbür köşesinde ÜÇ MASKECİ görünür birinin başında sarı kukuleta ve kuş tüyü, ikincisi gümüş kefene sarılmış ve kafasında sahte elmaslarla donanmış bir

taç vardır. Üçüncüsü ise, tümüyle pespembe giysiler içinde, kendini beğenmiş, şişmiş bir tombalağın ta kendisidir. (James Ensar'ın maskelerinin kopyasıdır.) Kendini korumaya çalışan MARGUERİTE'ı sararlar; el kol hareketleriyle işlerine devam ederler. Çıkmadan önce, perdenin hemen yanında durarak FAUST'un geçmesini sağlarlar. FAUST, Prolog'daki hâlinededir. Maskeçiler onunla alay ederek kaybolurlar. FAUST, Margueirte'in ardından koşar. MARGUERİTE kaybolmuş, yok olmuştur. FAUST şaşkınlığa düşer. Sıcaktan bunalmıştır. Kuruntulu, sanki evham geçirmektedir. Âniden karar verir ve kovalamasına yeniden başlar. Orkestra ara verir ve perde yükselir. Aynı sahne. Aynı müşteriler. DİAMOTORUSCANT, ölümün başlangıcında olduğu gibi ön sahnedeki yerini almıştır. Biraz sonra kapı açılır ve küçük MARGUERİTE kıpkırmızı olmuş, nefes nefese sahneye girer. Şaşırmış, ama çok mutlu görünür. DİAMOTORUSCANT'ı farkederek ve kekeler.

MARGUERİTE Özür dilerim, Bayım. FAUST'un trajedisi burada mı sahneleniyor? İlk olarak buraya geliyorum da. Çok güzel olduğunu söylüyorlar.

DİAMOTORUSCANT (Kalkar ve eğilir.) Burası! Her şeyin ilki, her zaman en iyisidir! Güzel olup olmadığını bilmiyorum. Kimbilir, belki de güzeldir. Kendinizi bu şekilde inandırmak yeterlidir!

MARGUERİTE Şaka yapıyorsunuz, Bayım.

DİAMOTORUSCANT Hayır genç Bayan. Hiç öyle bir düşüncem yok. Beni etkilediğiniz için öyle söylüyorum. İsminiz MARGUERİTE, öyle değil mi?

MARGUERİTE Evet, Efendim.

DİAMOTORUSCANT On yedi yaşındasınız ve bu taver-naya bir erkek arkadaşla tanışmak ümidiyle geldiniz, öyle değil mi?

MARGUERİTE Evet, Efendim.

DİAMOTORUSCANT Tüm hizmetçi kızların düşleri bu! Sanırım, siz de bir hizmetçi kızsınız.

MARGUERİTE Evet, Efendim.

DİAMOTORUSCANT Ve Efendiniz de dışarı çıkmanız için size izin verdi. Karnaval zamanı. Neden bu giysi seçtiniz? Çok bilinen, bayağı bir şey bu. Belki de, masallardaki kahraman kıza özendiniz; ona benzmek istiyorsunuz.

MARGUERİTE Evet, Efendim.

DİAMOTORUSCANT Çok geniş bir hayal gücünüz var. Eğer, FAUST isimli bir müşteriyle tesadüfen tanışsanız, ben de şeytanı oynamak için kendi kendimi telkin edebilirim!

MARGUERİTE Teşekkür ederim, Efendim.

DİAMOTORUSCANT Önemli değil. (MARGUERİTE'in elinden tutar; sahnenin yanına yerleştirir.) Oyunu buradan gayet güzel izleyebilirsiniz.

MARGUERİTE Teşekkür ederim, Efendim. Teşekkür ederim.

PERDE ARKASI (Perdenin arkasındaki küçük sahne. Aktörlerin sesleri) Merhaba! Haydi yürüsene be aptal! Başlayacağız yakında!

Perde hareket eder. Düşen eşya/aksesuvarların gürültüsü, çivi çakmalar vb. DİAMOTORUSCANT dalgın, endişeli gezinir.

MARGUERİTE (Korkarak kalkar.) Bu insanlar hareket etmiyorlar, Bayım! Sanki ölmüş gibi bir hâlleri var. (DİAMOTORUSCANT'ın yanına gelir.)

DİAMOTORUSCANT Rahat olun, endişe etmeyin. (Müşterilerden birinin ensesinden tutar, kaldırır, döndürür. Kendi hâline bırakır, yere düşmesini sağlar. Onu, başının üstüne kaldırır, bağırır.) Uyan!

Başı yerde, ayakları havada olan müşteri âniden yere düşer ve haykırır.

BİR MÜŞTERİ Aaah! Ne var, ne oluyor?

DİAMOTORUSCANT Üyu! (Müşteri hemen katılaşıır. DİAMOTORUSCANT, müşterinin kıcına bir tekme atarak onu duvardaki kanepeye yollar.) İşte böyle.

MARGUERİTE (Şaşkın) Çok komik!

DİAMOTORUSCANT Faydalı bir şey. (MARGUERİTE'İ geriye getirir.) Açılan kapının eşiğinde FAUST ayakta durmaktadır.

MARGUERİTE (Hafiften bir çığlık atar.) Aah, o burada! (Köşesine çöker.)

FAUST (Vurdumduymaz bir şekilde kapı eşiğinde beklemektedir. DİAMOTORUSCANT ise onu izlemektedir. Âniden büyük bir heyecan, hayret ve şaşkınlıkla) Neredeyim ben? Ne garip yerler? Ne acayip, tuhaf kalabalıklar!

DİAMOTORUSCANT (FAUST'u selâmlayarak) Köleniz... emrinizdeyim, Efendim! The Four Seasons Tavernası'ndasınız. Buranın uygunsuz bir yer olduğunu söylemem gerekiyor, Bayım.

FAUST Ne yapıyor bu insanlar böyle?

DİAMOTORUSCANT Bu insanlar kafalarındaki düşünceleri altüst ediyorlar. Uzak bir diyardan gelmiş bir hâliniz var, Bayım.

FAUST Çok uzaklardan! Başka bir asır olduğunu düşünebilirsiniz. Bu, ne inanılmayacak bir eğlence!

DİAMOTORUSCANT Benim görüşüm. Şu, eski, sahte doktor kimliğiniz hiç de fena değil.

FAUST Sizin davranışınız da, gençliğimde benliğime işlenen bir Şeytan'ı anımsatıyor!

DİAMOTORUSCANT (FAUST'un kulağına) Şeytan, benim; Bayım!

FAUST Gerçekten mi? Ben de bu öğleden sonra neredeyse sizinle buluşmak istemiştim.

DİAMOTORUSCANT Ben hiç dışarıya çıkmam. Ya siz?

FAUST (*Diamotouscant'ın kulağına*) Bendeniz, üniversite profesörlerinden Doktor FAUST. Birkaç yıl önce, doğrusunu söylemek gerekirse, 1547'de Leyden'de basılan skolâstik çalışmaların yazarı.

DİAMOTORUSCANT Çok memnun oldum. Siz, çok yönlü, şanlı, şerefli bir karaktersiniz. Çalışmalarınızın yok olmaması beni hiç şaşırtmıyor. Avrupa'nın başkentlerinde tüm tarihî kişilerle çok yakın ilişkilirim olmuştur; ama, kimse bundan şüphelenmiyor. Demek ki siz, FAUST'sunuz? Bilmeyen olur mu ki hiç? Siz, kitaplara, tiyatro oyunlarına, operalara konu olan...

FAUST Çok saçma! Siz hata yapıyorsunuz! Ben, en mâkul, mülayim, sakın, insafli biriyim. Başımdan hiçbir serüven geçmedi; en küçüğü bile... Hakkımda ne düşünüyorsunuz? Bugün ilk olarak evden çıktım. Son zamanlarda delirmeye başladığımı sanmıştım. Bir süre sonra, bilinmeyen bir tekniği kendime uygulayarak aydan düşer gibi bir geçiş dönemiyle, bu hiç düşünemeyecek evrende buluverdim kendimi... Evet, fırtınalarla dolu, aydınlık bir kent. Aah, yaşadığım asrı bıraktığım ân, sanki bu geceymiş gibi. Değişik giysiler içinde insanlarla tanıştım. Daha çok endişeli, ancak aynı yüzlü insanlar. Kendimi, burada, onlar gibi hissediyorum, gerçekten! Ve... neden olmasın? Evet, evet! Ben, onların bu asırdaki bir görüntüsüyüm. (*Duraklama, sessizlik*) Bunda bir yanlışlık, bir sahtekârlık olmalı! (*MARGUERİTE'i farkederek.*) Bu çocuğu tanıyor musunuz? (*Oturur.*) İşin en tuhaf tarafı, hiç, ama hiç şaşırmadım bu işe; ancak, bütün bunların tavernanın, sizin, kentin, her şeyin gerçek

olduğundan da pek emin değilim doğrusu! Gerçeği algılamamız ne zaman başlar acaba? Evet, gerçek! Şu var ki çok değişik düşünüyorum şu ân! Bu arada, hangi asırdayız, şimdi?

DİAMOTORUSCANT (*Kararsız, duraksayarak*) Hadi, hadi! Yirminci yüzyıl sanıyorum.

FAUST Ve... bu asrın özelliği nedir acaba?

DİAMOTORUSCANT Hımm! Bu asır, demokrasi asrı!.. Odanızı ve çalışmalarınızı neden bırakıp çekip gittiniz, Doktor FAUST?

FAUST Yorulmuştum; zamanımdan, kendimden... Bık-kınlık, sık-kınlık, aptallık, yağmur... başka bir şey olmanın heyecanı ve ...

DİAMOTORUSCANT Ve...

FAUST Şu küçük kız hakkında ne düşünüyorsunuz?

DİAMOTORUSCANT Fena değil. Adı, MARGUERİTE, bir hizmetçi kız, on yedi yaşında ve bu tavernaya birisiyle tanışmak umuduyla... Gizli düşüncelerinizi itiraf edin Doktor! Şu ân sizi bir keçi profiliyle görüyorum.

FAUST Hım!.. Ya siz, dostum?

DİAMOTORUSCANT Ben, namuslu bir insanım!

FAUST Ne lâf! Âdi bir şey, Ben, uzun bir süre namuslu, iffetli bir insan olarak yaşadım. Belki de şeytanla ilgilendiğim için.

DİAMOTORUSCANT Şeytan hakkında kötü şeyler söylemeyin! Sizi anlıyorum, Doktor, sizi anlıyorum. Şansınız bol olsun!

FAUST (*MARGUERİTE'e bakarak*) Aptalca bir şey bu! Affedersiniz, Şeytan Bey. Rahatsızım bu durumdan! Eski kimliğimi evde bıraktım ben! İtiraf ediyorum size; şu ânda, ilmimin de şerefimin de canı cehennem!

Bakın, sizinle dostça konuşabilirim, değil mi? Sanırım, sizin de aşırı derecede kendinizi beğenmişliğiniz yok. Bununla beraber, Şeytan olarak...

DİAMOTORUSCANT Şeytan hakkında pek çok abartılar yapılmıştır. Benim bu insanlardan çok az farkım var. Benim, çok doğal olarak, özel bir misyomum var yaşamda; fakat, o can sıkıcı bir konu. Bizler de bürokratlara ayak uydurduk. Zaman boyunca siz de her şeye ayak uydurmaya başlıyorsunuz. İnsalık bir alışkanlıktır! Evrenden evrene gördüğüm kadarıyla, insanlık, ne kurtarılması ne de lânetlenmesi gereken bir şey!

FAUST İlgimi çekiyorsunuz!

DİAMOTORUSCANT Beni sorgulamayın! Hiç de entelektüel olmayan otuz altıncı sıralık bir şeytanım ben. Siz, yapmak istediğiniz en acil işlerin peşine düşün. Şu anda düşündüğünüz, düşlediğiniz gibi sevin, sevgili Doktor. Kişinin kendine sunabileceği en güzel şey, sevmektir!

FAUST Haklısınız! Ama, bu konuda hiçbir deneyimim yok! Ayrıca, yaş yasalarına göre...

DİAMOTORUSCANT Uygun!

FAUST Bunun dışında, eğer her şey kötü sonuçlanırsa, asırıma dönmem gerekir. Bildiğiniz gibi söz konusu olan varlığımın başka yerde olması...

DİAMOTORUSCANT Hiç önemli değil. Şu haksayarlık hislerinize çok şaşırdım doğrusu! (FAUST'un gözlerinin içine bakar.)

FAUST (Rahatsız) N'apıyorsunuz?

DİAMOTORUSCANT Gözlerinizde, yakında öleceğini-
zi okuyorum!

FAUST Ne söylüyorsunuz, siz? Ölmek mi? Bu asırda mı yoksa ötekinde mi?

DİAMOTORUSCANT Bilmiyorum.

FAUST Aah, ölüm! Seni gidi yalancı, düzenbaz! Söyle bana Şeytan, ona nasıl yaklaşmalıyım?

Küçük sahnede birkaç tane vuruş sesleri.

DİAMOTORUSCANT Biraz sonra etrafı saracak karanlıktan yararlanın. Ona, havanın kötü olduğunu söyle, örneğin!

FAUST Çok garip kılıklı veya çirkin değil miyim?

DİAMOTORUSCANT Sokaktan gelip geçen veya takıp takıştırmak isteyen biri olarak algılanabilirsin. Hepsi o kadar.

Avizeler yok olur.

Tavernanın arka tarafındaki sahne aydınlanır.

FAUST Haydi bakalım! (Yarı karanlıkta MARGUERİTE'a doğru ilerler. Eğilir, selâm verir.) Hoş bir gece değil, genç bayan... On yedi yaşındasın ve bir erkek arkadaş aradığını biliyorum.

Faust Marguerite'nin yanına oturur.

Kapı üç kere çalınır. Küçük Sahnede perde yükselir.

Aynı anda

Tavernada

Küçük sahnede

MARGUERİTE'i oynayan akt-
rist görünür. İzleyiciler arasında-
ki küçük kız gibi aşırı derecede
makyajlıdır. Sesleri de aynıdır.

AKTÖR MARGUERİTE

Ben on yedi yaşındayım ve bir
erkek arkadaşımın olmasını
çok istiyorum!

AKTÖR FAUST (Onu izleyen
ve gerçek FAUST gibi giyinen

Doktor Faust'un Ölümü 27
*aktör görünür.) İşte burada! Bu
ne güzellik! Hoş bir gün değil
mi, genç bayan?*

AKTÖR MARGUERİTE
Umarım böyle sürmez.

AKTÖR FAUST Ne? Hava
mı?

AKTÖR MARGUERİTE İsra-
rın! Ahlâksız moruk!

AKTÖR FAUST Affedersiniz,
anlayamadım. Bir erkek arka-
daş aradığınızı düşünmüştüm
de.

AKTÖR MARGUERİTE Ne
boktan şey! Tüm erkekler sü-
lük gibidirler.

FAUST Abartma!.. Bütün er-
kekler sülük gibi değildir. Ne
kötü bir oyun bu!

AKTÖR FAUST (Ümitsiz) Hiç
şansı yok. (Hıçkırarak ağlamaya
başlar.)

MARGUERİTE Sülük ne de-
mek?

AKTÖR MARGUERİTE çıkar.
AKTÖR FAUST üzüntüsünü
belli eden jestler yapar. AKTÖR

ŞEYTAN sahnede görülür. DİA-MOTORUSCANT'ı kıyafetini taklit etmiş; ancak kolluğu ve melon şapkasıyla giysisini güncelleştirmiştir.

FAUST Bu adam!.. Bakın, Şeytan gelmiş buraya. Bana da FAUST derler!..

MARGUERİTE Garip bir şey bu!.. Bana da MARGUERİTE derler!

FAUST Ne güzel bir tesadüf! Bizim tanışmamız gerekiyordu!

ŞEYTAN AKTÖR FAUST, bakiyorum kasvetli bir avcılığa çıkmak istiyorsun! (Uzun uzun alaycı bir şekilde güler ve çıkar.)

AKTÖR FAUST Ne yazık ki MARGUERİTE'in aşkından öleceğim! Aah, ne dayanılmaz bir ızdırap bu!.. (Ağlar.)

AKTÖR ŞEYTAN, AKTÖR FAUST'un yanına yaklaşır.

AKTÖR ŞEYTAN FAUST, bir kadın için öl!

AKTÖR FAUST Bu doğru
sözlü çocuğun gözünde ihti-
yar bir âşığım ben, bir sülük!

FAUST Ama, yaşlı değilim!

AKTÖR ŞEYTAN (AKTÖR
ŞEYTAN, AKTÖR FAUST'u
kolları arasına alır.) FAUST! Ne
kadar acıyorum sana! Haydi,
gel; bir anlaşma yapalım se-
ninle. Sen, genç olmak istiyor-
sun, değil mi? Dinç, kudretli
olmak istiyorsun, şanslı! Ser-
vet? Aşk?

AKTÖR FAUST Sus, büyüle-
me beni. Kes sesini.

FAUST Ne kadar hoş!..

AKTÖR ŞEYTAN Bütün bun-
lar ne için? (*Selâm verir... Gider-
ken*) Ruhun için!

AKTÖR FAUST Evet, işte öy-
le!

DİAMOTORUSCANT (*Sah-
nenin arkasından bağırır.*) Dur-
dur şunu. Ne aptalca bir şey
bu!

AKTÖR FAUST Ne, ne de-
din?

DİAMOTORUSCANT Yeter!
Grotesk bir şey bu! Kim istedi
senden bu saçma sapan, kara
kuru lâfları söylemeyi?

AKTÖR FAUST Ne? Gençli-
ğin başarısı bu oyun bayım.

FAUST (*Kalkarak*) Gel, Şeytan!
Bunlar saygıdeğer insanlar.

AKTÖR MARGUERİTE (*Sah-
neye dönerken*) Ne oluyor... ne?
Kim bu kabasaba adam?

DİAMOTORUSCANT Bu
gerçekten kötü bir şans! Bu-
nunla beraber Doktor, bunun,
seninle bir ilgisi yok...

FAUST Efendice bir davranış
Bayım!

DİAMOTORUSCANT
Belki de böyle hileli oyunlar-
dan hoşlanmıyorsunuzdur...
FAUST Korkuyorum!

AKTÖR ŞEYTAN Saygıdeğer
halkın izleyeceği ...

DİAMOTORUSCANT Aktör
milleti! Gel benimle çocuğum.
Ben okumuş yazmış bir insa-
nım. Gel, haydi panayıra gi-
delim.

Kimseye görünmeden çıkarlar.

AKTÖR ŞEYTAN Aktör mü dedin? Ne olmuş yani aktöre? Senin işin ne ki? Senin münasabetsizliğinden bıktım usandım artık!... ahmak! Gel bakalım sahneye, gelebilirsen!... bu konuyu, bu oyunu tartışacağız seninle! Para ödeyip bilet alan bu saygıdeğer izleyiciler de bu değerlendirmenin yargıçları olacaklar!

DİAMOTORUSCANT Selâm.
FAUST sahneden sıvıştı. Ne dersiniz? Sahneye mi? Memnuniyetle!

DİAMOTORUSCANT sahneye atlar

AKTÖR ŞEYTAN Cesaretinizi kutlarım bayım!

AKTÖR FAUST Bunu kendiniz çözün! (Çıkar)

AKTÖR MARGUERITE Aptalca bir şey bu! Oyunu mahvettiller! (Çıkar)

AKTÖR ŞEYTAN Beni çok zorda bırakıyorsun, Şeytan! (Diamotoruscant ile yüz yüze gelirler?)

DİAMOTORUSCANT Öyleyse ne olacak? Aynı şeyi tekrar ediyorum, üçüncü sınıf aktör beyefendi!

AKTÖR ŞEYTAN (*Yıldırılmış bir hâlde*) Oyuna devam etmekte kararlıyım. Neden burnunu sokuyor, işime karışyorsun?

DIAMOTORUSCANT Ben, güzel edebiyattan yanayım!

AKTÖR ŞEYTAN Saygıdeğer halk...

DIAMOTORUSCANT Senin saygıdeğer halkın mışıl mışıl uyuyor; bunun yanısıra, sen, benim yüzleştirmemi gülünçleştiriyorsun!

AKTÖR ŞEYTAN Oynama izin vermiyorsun! Bu rolüm, olağanüstü bir başarı abidesidir.

DIAMOTORUSCANT Gerçekten mi?

AKTÖR ŞEYTAN Sahne sanatlarıyla birazcık ilişkin olsa, benim bir eşimin, bir benzerimin olmadığını anlardın!

DIAMOTORUSCANT Aman Tanrım!

AKTÖR ŞEYTAN Saygıdeğer halk buna şahittir! Ayrıca, ilgi duyuyorlar bana. Ben mütevazı bir insanım; ancak, size, sahne sanatları adına yeteneğimi göstermek isterim.

DIAMOTORUSCANT Memnuniyetle!

AKTÖR ŞEYTAN (*İzleyecilere*) Baylar ve Bayanlar! Kendisi, bir meslekdaşım değil! Ve

bu gördüğünüz de, en iyisini yapabileceğimi gösteren bir sahne değil! Canlandırdığım bir karakteri sorgulayan bir amatör bu! Siz bu tartışmanın yargıçları olacaksınız! (*Selâm verir ve geriye çekilir. Diamotoruscant'a*) İzle beni! (*Abartılmış el, kol hareketleri. Poz vermeler. Korkaklıkla parıldayan göz ifadeleri*) Ne kadar da karanlık! Bir caninin ruhu gibi!

DİAMOTORUSCANT Fena değil.

AKTÖR ŞEYTAN Kâbuslar sessiz. Yıldızlar gizlenmiş!

DİAMOTORUSCANT Tamam!

AKTÖR ŞEYTAN Rüzgâr inliyor! Büyü zamanı! Ruhlar! Canavarlar! Hayaletler!

DİAMOTORUSCANT Etkileyici!

AKTÖR ŞEYTAN (*Daha çok heyecanlanarak*) Ruhlar, canavarlar, hayaletler! Alevler! İşkenceler! Buraya giren bırakır tüm ümitlerini kapının ötesinde! Herkes!

DİAMOTORUSCANT Ne gerçek, ama! Ne çekici bir oyunculuk!

AKTÖR ŞEYTAN Karanlığın kanatları kuşatıyor ev-

reni. Yollar kadavralarla
dolu ve FAUST çağırıyor
beni! Zavallı yaratık!

DİAMOTORUSCANT Sen
bir cehennem gibisin!...
inanılacak gibi değil!
Senin Şeytan olduğuna
inanabilir insan!

AKTÖR ŞEYTAN (*Kendine
gelir.*) Ben... Ben miyim
Şeytan?

DİAMOTORUSCANT (*İnan-
dırıcı*) Sen, ateş çem-
berinin içindesin.
Haşmetlisin, felâketsin;
sen, Şeytan'ın ta ken-
disisin!

AKTÖR ŞEYTAN Şeytan!...
ateş!... alevleri kok-
layabiliyorum!

DİAMOTORUSCANT (*İsrar-
lı*) Sen, Şeytan'sın!

AKTÖR ŞEYTAN (*Bağırır.*)
Zafer!.. Kendimi kur-
tarıyorum! Çekil ora-
dan!...

DİAMOTORUSCANT Özür
dilerim. Aman! Affeder-
sin!

DİAMOTORUSCANT sahneye atlar

AKTÖR ŞEYTAN Şeytan!...
insanoğlu!... lânet-
liyorum sizleri! Ben, Şey-
tan'ım; zehirim. Bakın,
sizin leş bedenlerinize
kusuyorum!

AKTÖR ŞEYTAN *sahnedede delirmiş gibi garip hareketler yapmaktadır. Bu hipnotize edilmiş gibi hâli perdenin sonuna kadar sürecektir. Avizeler yeniden aydınlanır Müşterilerin tümü ayağa kalkarlar. Dengesiz hareketleri vardır, sendelerler. Velvele, şamata! Boğazları patlıyormuş gibi bağırlar.*

MÜŞTERİLER Dünyanın sonu! Yardım edin! Ne?! Kâbus! Fırtına! Hastayım! (*Boğazlarını takırdatarak gülmeler*)

AKTÖR ŞEYTAN (*Sahnedede*) Belâ okuyorum sizlere! Terkedilmişler! Dönün, gidin! Sizden nefret ediyorum! Kokuşmuşlar!

MÜŞTERİLER Neredeyiz biz? Kimiz? Sen nereden geldin? Neden buradayız? Ne biçim bir FAUST bu! Ne trajedi! Bize bağırان bu aptal da kim? Bize hakaret ediyor. Paramızı geri verin! Çok iyi oynuyor!

AKTÖR ŞEYTAN Mezarlarınıza dönün! Kaybolmuşsunuz siz! Kurtulmanız imkânsız! Sizler, şeytanî, çirkin, nefret edilecek. alçak insanlarsınız!.. Yok, yok olun!

MÜŞTERİLER Boğazlayın, kesin şunu. Perde! Yuuuh! Bastırın şunu!

Gürültü-patırtı, şamata zirveye yaklaşır.

BİR KADIN SESİ (*Diğerlerini bastırان tiz bir ses*) Dinleyin! Dinleyin!

Hepsi birden susuverir. Sessizlik hâkim olur.

AKTÖR ŞEYTAN (*Tükenmiş, bitmiş bir hâlde yığılıverir.*) Kaybettin sen!

BİR KADIN Dinleyin! HOPARLÖR ölmemişti!

Herkes birbirine yakınlaşır. HOPARLÖR sıçrar.

HOPARLÖR (*Ölümlle savaşırken, son ânlarında, kesik kesik*) Bitti artık. Allaha ısmarladık! Ebediyette bir sestim ben! Hoşça kalın! Ağlayın, ağlayın... İsa artık gelme-

yecek! Bunu, inanılacak, saygıdeğer birinden duy-
dum. Allah'a ısmarladık! (Ölür.)

Herkes diz çöker, yalnız bir zenci ayakta durmaktadır.

BİR ZENCİ (Kollarını açar. İnanılmayacak derecede düzgün
bir diksiyonla konuşur.) Paralel olmayan şeyler gerçek-
leşir. Fakat, bundan hiçbir zaman bahsetmediler biz-
lere. Haydi, meditasyonumuzu bundan böyle küçük
şeyler konusunda yapalım. Günahlarımız büyük!
Yalvarırım sizlere, biraz sakın ve sessiz olalım!

Dinleyenlerin tümü dehşete düşmüştür.

Başlarını yere eğerler.

PERDE

II. PERDE

Tren istasyonunun yakınında, karanlık bir bölge. Arkada, sokak lâmba ışıklarıyla aydınlanan kırık-dökük evler. Siyah ve beyaz bir sahne. Panayır da yakınlardadır. Sahne-sol-önde, ışıklarla donanmış bir sinemanın ana giriş kapısı. Yakışıksız, süslü-püslü levhalar, afişler. Sürekli çalan zil sesleri. Sahne-solda, bir otel barının ana giriş kapısı ve perdeleri özenlikle çekilmiş küçük bir pencere. Bu sahne sürecinde maskeciler, intizamlı, coşkulu ve değişiktempoda yürüyen insanlar; bir hayalet arabası; denizciler, siyahgiyinmiş işçiler; yalnız erkekler, fahişeler, alelâde insanlar buradan geçip gideceklerdir. Perde yükseldiği ân DİAMOTORUSCANT, elinde bir kürdan, meşgul, canı sıkılmış bir hâlde ön sahnede durmaktadır. Sinemanın önünde, bağmaktan sesleri kısılan insanlar görünür.

ÇİĞİRTKAN Yeni başlıyor. Yeni baştan başlıyor. Sürekli matineler! Yep yeni programlar. Gelin, gelin; günün en büyük filmini görün! "Şehvet Kurbanları!" Kaderin büyük bir rol oynadığı inanılmaz bir aşk öyküsü! Gönül yaralayıcı, acıklı, hüznünlü süper bir prodüksiyon! Localar beş frank! Orkestra 3 frank! Çocuk bakıcıları! Askerler! (DİAMOTORUSCANT'ı farkederek.) Buyurun, girin bayım! Unutulmaz bir ihtiras ve şehvetin ölüm ve lânetle sona eren hikâyesi.

DİAMOTORUSCANT Lânetlenmiş mi dedin? Hadi be sende hilekâr adam!

ÇİĞİRTKAN (İncinmiş) Bayım! Sen nasıl kendi işini yapıyorsan ben de benimkini yapıyorum. (DİAMOTORUSCANT sessizliğe bürünür.) Siz bir artist misiniz, Bayım? Yani, bir aktör demek istedim.

DİAMOTORUSCANT Önemli değil!

ÇİĞIRTKAN Esasında, kentte sahnelenen bir oyunda şeytanı canlandıran sizsiniz, değil mi? Neydi adı?... FAUST?

DİAMOTORUSCANT O ben değilim. Ya aynı isimli biri ya da dublörü. Bununla beraber, ben de şeytanı canlandırıyorum.

ÇİĞIRTKAN Aah, çıkarınıza göre mi?

DİAMOTORUSCANT Çıkarıma göre!

ÇİĞIRTKAN Hoş bir şey.

DİAMOTORUSCANT Hoş olan hiçbir tarafı yok.

ÇİĞIRTKAN (*Utangaç*) Öyleyse, acıklı mı?

DİAMOTORUSCANT Acıklı da değil. En iyi şekliyle, özgün.

ÇİĞIRTKAN Aman aman! Kusuruma bakmazsın, değil mi? (*Bağırır.*) Fazilet cezanlandırıyor ve rezalet ödüllendiriyor! Eğitici, eğlendirici bir aile gösterisi! (*DİAMOTORUSCANT'a*) Ne yapıyorsun burada? Dikizcilik mi?

DİAMOTORUSCANT Özel bir şey değil. Birisini, bir arkadaşımı bekliyorum.

ÇİĞIRTKAN İçeri giren yaşlı biri mi?

DİAMOTORUSCANT O!

ÇİĞIRTKAN O, bir arkadaşınız mı?

DİAMOTORUSCANT Arkadaşım mı? Kim olduğunu bilmiyorum bile! Benim için önemli olmayan bir husus.

ÇİĞIRTKAN Öyleyse neden bekliyorsun onu?

DİAMOTORUSCANT Dışarıya çıkınca nasıl davranacağını merak ediyorum da. Bu bana zevk veriyor.

ÇİĞIRTKAN (*Gülerek*) Sen eğlenceli birine benziyorsun.

DİAMOTORUSCANT Gerçekten mi? Diğerlerinden biraz daha çok üzüntüsü olan biriyim ben.

ÇİĞIRTKAN Gerçeğe bakılırsa, sizin öyle cehennemî bir tarafınız yok gibi.

DİAMOTORUSCANT Daha fazla olmaması gereken bir durum gibi.

ÇİĞIRTKAN Şaklaban! Artistlerin hepsi böyledir zaten! (Otel odası penceresi aydınlanır ve açılır.) Baksana şuraya! Arkadaşın hava almaya çalışıyor!

FAUST (Pencerede) Yağmıyor artık! Bulutlar da kaybolmuş! Bak yıldızlara, nasıl parıldıyorlar. Titriyorsun! Bahar canlanıyor! Biraz sessiz ve sakın olalım. Neden kızarıyorsun? Bırak kendini, hür ol! Her şeye alışmaya çalış!

ÇİĞIRTKAN (İçini çeker.) Aman Tanrım, evet! (Bağırır.) Buyurun, gelin içeri! Aynen, tomurcukların açılacağı gibi mükemmel bir ortamda sonsuza dek süren aşk hayalleri.

FAUST Ben, aklı başında, düşünceli, şerefli bir insan olarak tanınırım. Hiçbir şeyden korkmamalı, yarını düşünmemelisin! Günler o kadar da çabuk geçiyor ki! Baban olabileceğimi söylüyorsun! Ne kadar da yanılıyorsun! Hayatımın ilk baharını yaşıyorum. Yakıp feda edeceğim bir gençliğim var benim.

ÇİĞIRTKAN Bu film, size, derslerin hayatta sürekli olarak kâr getirmeyeceğini, ne olacaksa onun olacağını gösteriyor. Gelin, gelin de; akıl, mantık dinlemeyen şehvetin insanları nerelere götürdüğünü görün, anlayın!

FAUST Minnacık gülüm benim, titrediğini hissediyorum! Soğuktan mı, yoksa aşktan mı? Aşkla tanıştın mı? Ben, bu konuda hiçbir şey bilmiyorum. Bunun ne önemi var ki? Beraber olmamız yeter de artar!

MARGUERİTE Ne kadar güzel konuşuyorsunuz!

ÇİĞİRTKAN Herkese hitap eden, yüreklerinizi hoplatacak günahların ve suçların dramı! Gelin, görün! (DİAMOTORUSCANT'a) Bu ihtiyar hiç de ciddî değil. Bir kadına böyle masallar söylenir mi hiç?

DİAMOTORUSCANT Alışkanlığı yok! (Yürür. Aydınlanmış pencereye bakar; başını sallar ve içini çeker.) ... pekalâ!... (İleri geri yürür.) Söylesene ÇİĞİRTKAN, şu gösterilen film güzel mi?

ÇİĞİRTKAN Fena değil; ama, biraz, kasvetli!

DİAMOTORUSCANT Doğruyu söylersek, içerde seviyorlar, değil mi?

ÇİĞİRTKAN Hem de nasıl! O kadar iyi ki sonunda boku çıkıyor!... ama, sizin ilginizi çekiyor galiba.

DİAMOTORUSCANT Ne olmuş peki? Her şey o kadar can sıkıcı ki! Ondan başka ilgi çekecek bir şey yok!

ÇİĞİRTKAN (Gülerek) Ha, ha! İşte aşka ilgi duyan bir şeytan! Yukarıdaki dostun... Bu düşüncelerin onun yüzünden mi yoksa?

DİAMOTORUSCANT Zavallı dostum! Konuştuğun, öyle bir aşk değil! Öbür türlüsü... Gerçek aşk!

ÇİĞİRTKAN Aah... Evet. Gerçek aşk!

DİAMOTORUSCANT Bak, beni anlamalısın. İdeallerim var. Çok, pek çok. (Dağınık) Pekalâ, tamam! Hayatta yalnızım... Dünyada... Bir annem bile yoktu. Çocukluğum da! Dünyevî ve ruhanî yasaların dışındayım. Güncel konforlar bana göre değil! Devamlılık hakkında başka bir düşüncem var. Beni boyunduruk altında tutan yıllar, yüzyıllar! Ne kudretimi kaybediyorum, ne ölüyorum ve ne de ümitlenebiliyorum! Bana her şey yasak! Sevmek, sevmek, nefret etmek, bana yasak! En azından ve hiç olmazsa artistler gibi bana da kendimi aldatabilecek bir hediye verilebilse! Ben, kendime, ancak, en kasvetli şeylerle uğraşmama müsaade ediyorum.

ÇİĞİRTKAN Bu sırlarını bana neden açıklıyorsun?

DİAMOTORUSCANT Kendi kendime söylüyorum bunları.

ÇİĞİRTKAN (DİAMOTORUSCANT'a yaklaşarak) Bence, iyi bir adama benziyorsun. Keşke bütün şeytanlar senin gibi olsaydı.

DİAMOTORUSCANT Şeytanlar yanlış anlaşılmış yaratıklardır. (Düşünür, taşınır. Kararsız, duraksar; âniden sinemaya girmek üzeredir.)

ÇİĞİRTKAN (Şaşkın) Ne? Sen, sen mi sinemaya giriyor sun?

DİAMOTORUSCANT Ne yazık ki herkes gibi olmayacak bir şekilde ve herhangi birisi gibi! Müşfik, ruhumun yumuşadığı bazı günlerim de olur; ayrıca, çok daha güzel olan fantaziler, hayalî şenlikleri olan gereksinimi de hep kendime saklamışımdır. Ve ben, gülümsersem eğer, bunun nedeni, insanlara ne kadar yakın olursam o kadar iyi olmamdır.

DİAMOTORUSCANT Puh!.. Yumuşak şeytan! Ama, pekalâ hoşlanılacak biri! (Oraya buraya yürür; saatine bakar ve tekrar bağırmaya başlar.) Gelin, gelin! İki kalbin, âşık olan iki kalbin sevdasını görün! Mutluluğun zaafılarını, aşkın kudretini görün!

FAHİŞE sahneye girer.

FAHİŞE Aşk mı dedin? Sen şaka yapıyorsun, sevgilim! Sinemanın içinde gürültüler duyulur.

ÇİĞİRTKAN Affedersin, madam?

FAHİŞE Ne kadar da gülünç! Ne yapıyorlar bu filmde? Sevişiyorlar mı?

ÇİĞİRTKAN Hayır, madam! Aynı şey değil. Onlar âşık- lar! Öğretici, ıslah edici, terbiyeci bir film bu!

FAHİŞE Şaka bir yana, bunu görmek isteyenler var mı? İçeriden eğlenceli gürültü sesleri gelir.

ÇİĞİRTKAN Neden gülüyor bu millet? Ne kadar hazin bir film halbuki.

FAHİŞE Bana bak, dostum! Sen insanları kandırıyorsun. Herkesin yaptığı bir şey; fakat, sıra aşka gelince, biliyorsun, o, benim işim!

ÇİĞİRTKAN Bu konuda herkesin kendine has düşünceleri vardır, madam!

Bu kez eğlenceli gürültü artar.

ÇİĞİRTKAN Bunu hiç anlayamıyorum. İnsanları güldüren nasıl bir dram bu?...

FAHİŞE (*İçini çeker.*) İşler berbat!

ÇİĞİRTKAN Madam, işin işi kötü. Boşver, gönlünü hoş tut!

FAHİŞE Bedava öğüt!

ÇİĞİRTKAN Âdi bir yer!

Sinemada coşkun eğlence gürültüsü. "Yeter", "At dışarı!" nidaları. ÇİĞİRTKAN geri çekilir. DİAMOTORUSCANT görünür, ağlamaklıdır.

DİAMOTORUSCANT Bu ne perişanlık, ne kör talih! Ah, zavallı âşıklar!

ÇİĞİRTKAN (*Sinirleri bozulmuş, kızgın*) Kendine gel, gerçek değil ki bunlar!

DİAMOTORUSCANT Gördüklerimden değil; hayal ettiklerimden ve onları da kimselere söyleyemediğimden gözyaşlarımı tutamadım. Aaah, ne kadar tatlılardı. Ben, hoş olan her şeyi seviyorum; ayrıca, çok eskilere giden pek çok anılarım var. O anımsadıklarımı bir bilebilseydin! Aşkta aşk için âşık yaratılmış biriydim ben! Aşkla allak bullak olmuşum; fakat, muktedir olduğum aşk sizin kalplerinizi asla etkileyemez! Aah, zavallı ben! (*Ağlarken, mendiliyle ağzını kapar.*)

ÇİĞİRTKAN Haydi, haydi be dostum!

FAHİŞE (ÇİĞİRTKAN'ın yanına gelerek) Bu Bey rahatsız mı?

ÇİĞİRTKAN Rahat bırak onu! Aşka muhtaç bir zavallı o!

FAHİŞE Daha iyi ya, o benim uzmanlığım! Erkeklerin sahip olamadıkları kadını ben. (DİAMOTORUSCANT'a) Geliyor musun, canım? (Gizlice, yandan şehvetle bakar.) Bak, göreceksin. Pişman olmayacaksın.

DİAMOTORUSCANT Evet canım. Ne olursa olsun, kiminle olursa olsun, aşk! Bir kadın bahane, yalan!

FAHİŞE Fiyatını sen söyle.

DİAMOTORUSCANT * Taklitlerin kudreti! (Dizlerinin üzerine çöker.) Kadın, giysilerini öpmek; kabaca, pisçe aşağılanmak; yarın tövbe ettiğimde bunun benim en büyük başarım olmasını istiyorum!

FAHİŞE (Durumdan rahatsızlık hissederek) Yoo, öylesi yok. Sinemadaki gibi değil! Hayır, hayır! (ÇİĞİRTKAN'a) Dostun aklını kaçırmış! (Sıyrılıp kendini kurtarır ve kaçar.)

ÇİĞİRTKAN İdeallerin adamadır o, madam!

DİAMOTORUSCANT (Yeniden ayağa kalkar.) Nerede o? Benim için önemi yok. Hoşça kal kadın; dünyanın sonuna kadar karşılaşacağız seninle hep. (ÇİĞİRTKAN'a) Ne deliyim ben, ama?! Kendinize rağmen yaşayan sizler için kolayca anlaşılabilir ve elde edilebilir. Sizler, olaylara, varoluşunuz dramı hakkında her şeye herkesçe bilimsel açıklamalarda bulunuyorsunuz; ancak, her şey sizlere benzemeyen beni ne kadar da şaşırtıyor! Fakat sizin için pek o kadar uzun süre açılmayacak gözleriniz var. Zamanınız var sizin! Sizlerin insaniyetini düşünmeye değmez! Buna karşın, gene de ... evrende canlanan eziyet veya... (Kendine gelir.) Affedin beni. Size olağandışı şeyler söylüyorum. Affedin!

ÇİĞİRTKAN Ahhh, siz benim çok ilgimi çekiyorsunuz! Benim de sizin gibi başkalarıyla konuşmaya ihtiyacım vardı. Mukadderat!

DİAMOTORUSCANT Bak dostum, sana eşi benzeri olmayan, hiçbir filmde görmediğin bir öyküyü anlatacağım. Benim öyküm! (ÇİĞİRTKAN'ı sinemanın altındaki kolonada çeker.)

Bir mim gösterisi başlar. Şeytan öyküsünü anlatmaktadır. ÇİĞİRTKAN git gide daha çok hayrete düşmektedir. Mim, FAUST'un DİAMOTORUSCANT'a gelmesine kadar sürer.

FAUST (Otelden ayrılarak) Hoşça kal, hoşça kal! (Arayarak) Benim arkadaşım nerde? Hadi, çabucak gidelim buradan!

MARGUERİTE (Onun da otelden gelme sırası) Bayım, bayım, lütfen beni terketmeyin!

FAUST (Geri gelerek) Sesini kes çocuğum! Sus bakayım. Korkma! Yarın gene buluşacağız. Bu akşam acele etmem gerek. Yapılacak işlerim var.

MARGUERİTE Kalın, Bayım. İyi davranmıyorsunuz bana. Nereye gideceğim ben? İnsanlar bana bir şeyler olduğunu fark edecekler!

FAUST İnsanlarmış! Boşver onları. Onlar düşündüğün kadar önemli değildirler. Memnun değil misin?

MARGUERİTE Hayır! Hastayım, korkuyorum.

FAUST Neden korkuyorsun?

MARGUERİTE Her şeyden! Neden gidiyorsunuz? Biraz önce ne kadar değişiktiniz ki.

FAUST Hiç de öyle değil. Aynı kişiyim ben. Bak, şimdi sokakta, bir otelin kapısı eşiğindeyiz. İmkânsız bir şey bu! Ben tanınan bir insanım. (Duraklama) Para mı istiyorsun?

MARGUERİTE (Geri çekilir.) ... para mı? (Güçlkle) do-
muz herif!

FAUST (*Tepesi atar.*) Kes sesini! Yalvarırım, sakın ol!

MARGUERİTE Bağırarak istiyorsam bağırırım! Teatral kostümün ve havalı davranışlarına rağmen sen bir domuzsun! Yalan söyledin bana! Kasvetli ruhundan, neşeli ilkbaharlardan söz ettin bana. O kadar çok konuştun ki inandırdın beni. Ve bana, çok genç bir kıza çok kötü ve acı veren bir şey yaptın!

FAUST Evet, doğru. Affet beni, çok zor durumdaydım. Yalan söylemedim sana. Beni mutlu ettin. Ne yaptığımı bilmiyordum. Gözyaşlarını sil yavrum! Seni terk etmiyorum. Senin memnun olmanı istiyorum. Ne yapmam gerekiyorsa söyle bana.

MARGUERITE Beni seviyor musun?

FAUST Geyet tabii, açık seçik söylüyorum, seni seviyorum.

MARGUERİTE O zaman evlen benimle. Zor bir şey değil!

FAUST Ben mi? Seninle evlenmek mi? Nasıl olur, ben yaşlı biriyim. Bu yaşımda evlenemem. Delilik bu! Ayrıca, ben başka zamanların bir insanıyım... Hiçbir şey olmadı ki. Mahvetme beni!

MARGUERİTE Ne söylüyorsun? Seni anlamıyorum. Al-datıp beni buraya getirdin.

FAUST Rahatsızdım. Deli, şeytanın işi bu! (*Durur. DİA-MOTORUSCANT'ı görür. Hatırlar. MARGUERİTE'e, çabukça*) Umutsuzluğa düşme! Mümkün olabilir zavallı çocuk; yarın seninle evleneceğim.

MARGUERİTE Benimle dalga geçiyorsun sen!

FAUST Bekle! (*Sinemaya doğru koşar.*) Dostum! Dostum!
DİAMOTORUSCANT döner. Canı sıkılmışa benzer. ÇI-
ĞIRTKAN hipnotize olmuş gibidir.

DİAMOTORUSCANT Aaa, tam buradasın FAUST! İşler nasıl?

FAUST Dinle beni, dostum!

DİAMOTORUSCANT Nefes nefesesin. Bana, bu kadar acil olarak söyleyebilecek neyin olabilir?

FAUST Bana değer veriyor musun?

DİAMOTORUSCANT Ne biçim bir soru bu böyle?

FAUST Dinle!.. Dinle beni! Sen, Şeytan'sın! Senin, herkes ve her şeyin üstünde bir kudretin vardır.

DİAMOTORUSCANT Eeeh?

FAUST Pekalâ, pekalâ. (*Çok çabukça*) Şu ân, burada çok endişeliyim. Şu küçük kız benimle evlenmek istiyor. Yoksa bir skandal yaratacak! Daha da kötüsü bana şantaj yapıyor. Anlıyorsun, değil mi? Bütün şan, şöhretime karşın yaşlı ve fakir bir insanım. Genç değilim! Diğerlerinininki gibi bir kostümle donanmak istiyorum! Ders verebilirim...

DİAMOTORUSCANT Aaaaah! Ya senin ebedî ruhun?

FAUST Ebedî?

DİAMOTORUSCANT Ebedî ruhuna karşılık sana, şimdi ne biliyorsan onları; ayrıca, hediye olarak da, sana gençlik, kudret, ihtiras, biraz da altın verebilirim.

FAUST Evvet!

DİAMOTORUSCANT Dört Mevsim Tavernası'nda sahnelenen oyundaki gibi mi?

FAUST O oyunda olduğu gibi!

Duraklama... Uzun bir sessizlik.

DİAMOTORUSCANT Zavallı adam! (*Duraklama*) Benim de düşlediğim gibi! Ben de ebebî ruhumun isteyerek daha az... (*Çok kızgın*) Aptalca bir şey bu! (*Arkasını döner.*)

FAUST (*Çok şaşırarak*) Şeytan! Şeytan! Acı bana! Ruhuma acı! Yapacak mısın?

DİAMOTORUSCANT (*Geri gelerek*) Bir ruhun olduğundan emin misin?

FAUST (*Tedirginleşerek*) Bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum. Senin dostluğuna inanıyordum!

FAUST Bu yaşta mı?

FAUST (*Tepesi atarak*) Bana ihanet ettin! Dönek yaratık! Şaklaban!

DİAMOTORUSCANT (*Acı acı gülerek*) Evet... Evet!

FAUST Şeytan bozması!

DİAMOTORUSCANT Sakin ol. Her şey oluruna varır!

FAUST Evet, her şey oluruna varır. Kendimi öldürecek-
ğim!

DİAMOTORUSCANT Hangi asırdaki?... ötekiindeki mi, şimdiki mi? Ya senin ebedî ruhuna ne olacak?

FAUST Ebedî ruhum yok benim! Sen de öyle söylemiş-
tin.

DİAMOTORUSCANT Ben hiçbir şeye söz vermedim!

FAUST İşkenceci! (*Alnını siler ve sendeleyerek MARGUE-
RİTE'e doğru gider.*) Tamam, yapalım şu işi; ama, yar-
dım edeb yok ki. Hayır, seninle evlenmeyeceğim.

Bağır, çağır, ağla, inle!.. Hoşça kal! (*Kaçmaya çalışır.*)

MARGUERİTE (*FAUST'a yapışarak*) Ne söylüyorsun?!

Neler söylüyorsun! Yardım edin, yardım edin!

FAUST Bırak beni fahişe, kaltak! Ben Doktor FAUST'um.
(*Kurtulmaya çalışır.*)

ÇİĞİRTKAN Gösteri bitmiştir!

*Bir sürü çirkin yüzlü insan akar gibi sinemadan çıkar gelir.
Bazıları ağlamakta, diğerleri de fırsat bu fırsat, düşün-
celerini söylemekte, içlerini dökmektedir.*

KALABALIK HALK Kederli bir son! Ne film! Ne artist-
ler! Gerçek! Hayır, uydurma! Tam hayatta olduğu
gibi! Ben, hikâyenin sonunda evlenen âşıkların film-
lerini tercih ederim!

MARGUERİTE (Çığlık atarak) Yardım edin! Bu adam bana tecavüz etti!

KALABALIK HALK (Aktörlerin etrafında toplanarak) Nee? Gel, çabuk buraya gel! Kimdir o?!. Bu maskeci mi? Tecavüz mü dedi? Ne korkunç!

MARGUERİTE On yedi yaşımdayım. Beni kandırdı, otele götürdü, tecavüz etti bana!

KALABALIK HALK Polis! Vurun! Sülük! Öldürün şunu... Canavar.

Sinemadan çıkanlar ya da sahnenin en yan kısımdaki kişiler de koşarak gelirler. Panik havası.

KALABALIK HALK İğrenç bir şey! Kadın haklı! Yakalayın şunu. Tutuklayın!

FAUST (Yüzünü kapatarak) Şeytan! Şeytan! Kurtar beni. Kurtar beni Şeytan!

DİAMOTORUSCANT (Herkesten uzak durmaktadır.) Şimdi de ne istiyor? (Kalabalığı yararak) İşte buradayım!

FAUST Kurtar beni!

Etrafa bir sessizlik çöker.

DİAMOTORUSCANT (Hissederek, içtenlikle) Kurtarayım mı seni? Doktor FAUST! (Uzun bir süre gözünü, kalabalık halka diker.) Memnuniyetle! Ben, Şeytan'ım. Benim için kolay bir şey bu! Sen, MARGUERİTE'İ baştan çıkardın! Münasebetsiz! Öyle değil mi izleyiciler? Ne olacak bu işin sonu? Mahkeme mi? Hapishane mi? Rezillik mi? Hayır! (Duraklama) FAUST! Seninle, mel'un, cehennemî bir sözleşme yapacağım. Sana gençlik, kudret, aşk, servet bahşedeceğim. Fakat... (Uzun duraklama) Sayın halk! Bu eğlenceli serüvenlerin devamını, yarın akşam The Four Seasons Tavernası sahnesinde, dram ve komedi oynayan biz yetenekli aktörlerin sunduğu oyunda, izleyebilirsiniz! (Eğilir ve selâm verir.)

KALABALIK HALK Bravo! Yaşasın aktörler, bravo! Fena değil. Selâm sana Şeytan! Ha, ha, ha!

Sinemanın ışıkları söner. Kalabalık halk dağılır. Bu performans sürecinde MARGUERİTE çökmüş, yıkılmıştır. Olup bitenlerden şaşırان FAUST kaybolur. Sahne boşalır. FAHİŞE tekrar görünür. MARGUERİTE'e yaklaşır. Onu yerden kaldırır; omuzuna kaldırır ve götürür. DİAMOTORUSCANT sahne ortasında, ayaktaadır. ÇİĞIRTKAN sinema afişlerini içeriye alır, gitmeye başlar. DİAMOTORUSCANT'in yanında durur.

ÇİĞIRTKAN Aaah, siz dram ve komedi oynayan biz yetenekli aktörlerin sunduğu oyunda, hâlâ buradasınız! İyi geceler! (Duraklama) Sen şeytan değilsin. Pekalâ, pekalâ sen yalnız bir aktör olabilirsin! Yani, senin işin de benimkinden daha aptalca bir şey değil! (Duraklama) Eğer Şeytan'san, söyle bana o zaman! Şaka yapıyordun, değil mi?!! Bakıyorum konuşmuyorsun artık.

DİAMOTORUSCANT (Dişlerini gıcırdatarak) Üşüyorum! (Sararır, solar.)

ÇİĞIRTKAN, artık yapılacak bir şey yokmuşcasına omuzlarını silker ve kaybolur. İleride bir bağırıtı duyulur. Bunu, diğer bağırışlar izler. İnsanlar, sahne arkada aynı yöne doğru koşuşmaya başlarlar. DİAMOTORUSCANT titrer.

PERDE

Çabukça iner.

III. PERDE

Gece. Sahne iki bölüme ayrılmıştır. Soldaki bölüm, Doktor FAUST'un evinin bulunduğu bölgeyi simgeler. Arka tarafta, panayırlı algılatan bir görüntü bulunmaktadır. Panayırın üstündeki gökyüzünde bir de sinema ekranı görülmektedir. Sağdaki bölüm, Doktor FAUST'un Prolog'da görülen odasının küçültülmüş bir hâlidir. Sol duvarda dışarıya açılan kapı, odayı ana yoldan ayırmaktadır. Olaylar, aynı anda, eşzamanlı, iki kısımda geçmektedir.

Sokak

Oda

Doktor FAUST girer. Teatral kostümünü çıkarmıştır. Kendi etrafında döner. Sağdaki kapıyı görür. Tereddüt eder. Başka bir tarafa döner.

Geri gelir.

Kapıya vurur.

CRETINUS (Yerde yatmaktadır. Uyanır. Kalkar. İnler.) Doktor! Doktor. Gece mi, gündüz mü? Beni aydınlatan, ay mı? Doktor... Dönüp duruyordu. Ve yağmur. Rüyamda yağmur gördüm. Bir tuhaftı. Hakkında hiçbir şey söyleyemem. (Kendine gelir, gerçeğe döner.) Doktor! Neden beni terkettin? Senin gözde, sevgili öğrencin! İçi bomboş bir dünya ve yağmur!... (Oraya, buraya yürür.) Bu pis karnaval gecesi nerele-re gittin? Senin gibi akıllı bir adam! Doğru değil mi, sana söylüyorum Doktor! Geç olmalı! Ya ayyaşlık veya zamparalığa kalkıştınsa! Neden beni yanına almadın? Anlayamıyo-

Doktor Faust'un Ölümü 51
rum! Beni, öğrencini nasıl olur
da dışlayabilirsin? Senin çalış-
malarını izleyecek, günün bi-
rinde halefin olacak beni!
Kim vardı orada? Doktor, sen
misin?

AKTÖR FAUST Kapıyı aç.
Yalvarıyorum kapıyı aç.

CRETİNUS (*Kapıyı sarsar.*)
Açmaya çalışıyorum; ama,
anahtarım yok. Gerçekten sen
misin Doktor FAUST?

AKTÖR FAUST Kostümüm
beni ele veriyor. Çok geç! Bu-
rada veya herhangi bir yerde.
(*Anahtar deliğinden*) Evet, Dok-
tor FAUST'u canlandıran be-
nim...

CRETİNUS Tanrı'ya bin şü-
kür! Açıverin kapıyı. Anahtar
sizde.

AKTÖR FAUST Ne anahtar?!
Felâket perşemde! Acele et!
Beni görecekler. Mahvolaca-
ğım!

CRETİNUS Ne diyorsunuz
siz? Sizi tanıyamıyorum artık.
Doktor! Neler oluyor orada?

Siz gerçekten Doktor FAUST musunuz?

AKTÖR FAUST (*Çok kızgın*)
Evet, tabii. Aç şu kapı yı! (*Kapıya vurur.*)

CRETİNUS Tamam, ben çekiyorum. Siz de itin!

Kapı gıcırda, sarsılır ve açılır. AKTÖR FAUST çabucak içeri girer, kapıyı kilitler, etrafını tetkik eder.

AKTÖR FAUST (*CRETİNUS'a*) Teşekkürler Bayım! Kostümümün ve ısrarımın kusuruna bakma! Rolümün gereği. Kaçmam gerekiyordu! Ne olduğunu bir türlü anlayamadım!

CRETİNUS (*Şaşırmanın zirvesinde*) Perişan bir hâldesiniz, Doktor FAUST! Aklınızı mı kaçırdınız siz? Hasta mısınız yoksa?

AKTÖR FAUST Hasta mı? En azından öyle. Sakla beni. Bana yeni giysiler ver de kurtulayım şu pis şeylerden!

CRETİNUS Giysi mi dediniz? Sizi saklayayım mı?

AKTÖR FAUST Öff, ne korkunç, berbat bir dram bu!

CRETİNUS Dram mı?

Üzerlerinde *teatral kostümleriyle* AKTÖR ŞEYTAN ve AKTÖR MARGUERİTE girerler. Kaçmakta ve AKTÖR FAUST'un izini bulmaya çalışmaktadırlar.

Evi işaret ederler.

AKTÖR ŞEYTAN Acaba, bu eve mi sığınmıştır? Bizimle beraber kaçması onun için daha iyi olurdu.

AKTÖR FAUST Ben suçsuzum! (Ağlar.)

CRETİNUS Suçsuz mu? Hangi konuda?

AKTÖR FAUST Zavallı bir aktörü, beni, işlenen bu cürümden suçluyorlar.

CRETİNUS Siz? FAUST! Aktör mü? (Kapıya doğru ilerler.)

Ben gidiyorum!

AKTÖR FAUST (Tehdit ederek) Nereye gidiyorsun?

CRETİNUS Bilmiyorum. Bir doktor bulmaya! Korkuyorum!

AKTÖR FAUST (CRETİNUS'u tutarak) Benim kim olduğumu biliyor musun sen?

CRETİNUS Görünüşe inanırsanız, Doktor FAUST'sunuz!

AKTÖR FAUST (Kendi kendine) Delinin biri bu! Eğer, tam anlamıyla... (CRETİNUS'a)

Bak dostum; ben Doktor FAUST'um.

CRETİNUS Ooh, Efendim! Hiç olmazsa, ancak şimdi, sizin akıllı olduğunuzu düşünmeye başladım. Uyuya kalmışım!

CRETİNUS güler. Ardından AKTÖR FAUST güler. Uzun bir süre birbirlerini süzerler. AKTÖR FAUST oturur ve al-

AKTÖR MARGUERİTE Sen istersen git. Ben onunla kalacağım.

Sessiz konuşma. Kapıyı çalacaklar mı, çalmayacaklar mı? İzleniler mi? Tartışırlar.

nındaki terleri siler. Dışarıdaki gürültüleri dinler, kostümüne bakar.

AKTÖR FAUST (CRETİNUS'a) Her şey ne kadar karma karışık. Ne kadar işin içinden çıkalamayacak bir durum bu! Ve, sen de uyuyordun. (Birden rolünü hatırlar.)

Bizler ne kadar gerçek dışıyız! CRETİNUS Efendim! En sonunda sizin ulvî konuşmanızı duyuyorum. Birkaç saatta ne kadar değiştiniz?!

AKTÖR FAUST Adın ne senin?

CRETİNUS Adım, ismim? Unutmuş olabilir misiniz? Ben! Öğrenciniz! CRETİNUS! Ben, CRETİNUS'um, Efendim.

AKTÖR FAUST Aaah, gayet tabiî, gayet tabiî, sevgili CRETİNUS!

CRETİNUS Biraz içtiniz galiba? Doğru, değil mi?

AKTÖR FAUST Kafam yanıp tutuşuyor. Belki de içmiş olabilirim.

CRETİNUS İnsanca, doğal bir şey! Sizi affediyorum!

AKTÖR FAUST Sen çok iyisin!

CRETINUS, acıyan, merhametli davranışlarda bulunur; sonra küreyi işaret eder.

AKTÖR FAUST, önce şaşırır; ama, belli etmemeye çalışır.

CRETINUS, kürenin döndüğüne işaret eder. AKTÖR FAUST kalkar ve odayı inceler.

Döner ve yumruğuyla CRETINUS'un karnına hafifçe vurur. CRETINUS, emin olmuş gibidir.

AKTÖR ŞEYTAN Nasıl istersen. Ben buralardan ayrılıyorum!

AKTÖR MARGUERİTE O teatral kostümünle bu akşam hemen tutuklanıverirsin!

AKTÖR ŞEYTAN En kötüsü!... Haydi, dostunu yakala bakalım sen. Ayrıca, o senin sevgilin!

AKTÖR MARGUERİTE Evet, sevgilim! Ne olmuş yani?

AKTÖR ŞEYTAN Hoşça kal! şansın da bol olsun! (Kaçar gider)

AKTÖR MARGUERİTE kapıya vurur.

CRETINUS Birisi kapıyı çalıyor!

AKTÖR FAUST (Panikleyerek) Sakla beni! Sakla beni... Polis mi?

CRETINUS (Aynı şekilde) Ne yaptınız? Kanuna karşı mı geldiniz siz?

AKTÖR FAUST Hiçbir şey. Bilmiyorum. Sakla beni!

AKTÖR MARGUERİTE kapıyı iter ve içeri girer.

CRETİNUS Bir kadın!

AKTÖR FAUST (*Önce geri çekilir, sonra hemen AKTÖR MARGUERİTE'e doğru koşar ve alçak bir sesle*) Sensin! Neden buraya geldin? Burada olduğumu nasıl anladın? Senin diğerleriyle beraber kaçtığını sanmıştım!

AKTÖR MARGUERİTE Öbürü çekti gitti. Seni yalnız bırakmak istemedim.

AKTÖR FAUST Aptalca bir şey! Ele vereceksin beni! Buraya gelişini gören var mı?

AKTÖR MARGUERİTE Neredeyiz biz?

AKTÖR FAUST Bilmiyorum. Bu adam beni içeri aldı. Şaşılacak bir şey!

ÇİĞİRTKAN (*Sokaktan geçerken*) Çok şaşırtıcı! Şeytan o mu, şeytan o değil mi? Ve bu bir oyun! Ve gizli bir kıyafetle dolaşan bir moruk! Boktan bir gece! Aktörler kaçıp gittiler. Kasvetli bir masal bu. (*Kaybolur.*)

AKTÖR FAUST *endişeli görünür.* AKTÖR MARGUERİTE *korkmuştur.* CRETİNUS, *ağzı açık, şaşkın, neredeyse bayılmak üzeredir; artık hiçbir şey anlayamamaktadır. Kadına hınçla bakar ve...*

CRETİNUS (*AKTÖR FAUST'ı itip sarsaklayarak*) Efendim! Çatınızın altında!.. Bu kadın!.. AKTÖR MARGUERİTE (*Korkarak*) Koru beni! Ne istiyor bu!

AKTÖR FAUST Korkma, o benim bir öğrencim. (*Kulağına fısıldar.*) Tam bir karakter! (CRETİNUS'a) Bu senin işin değil CRETİNUS!

CRETİNUS Ahlâksızlık bu!

AKTÖR FAUST (*Kızgın, tepesi atarak*) Nee!? Seni küçük şeytan, seni! Ben, kiminle istiyorsam onunla yatarım!

CRETİNUS Kutsal değerlere saygısızlık bu! Ahlâkî değerlerimize ne oldu, Efendim?

AKTÖR FAUST (*Kendine gelecek*) Bunun zamanı değil şimdi. Sen, bu kadını saklayacaksın!

CRETİNUS Asla!... nerede?... siz kendi evinizdesiniz, efendim! Korkulacak bir şey bu!

AKTÖR FAUST Gelenleri duyuyorum! Çabuk ol, yoksa seni gebertirim!

CRETİNUS Öldürün beni, efendim! Nefret edilecek bir şey bu! (*Korkudan titremeye başlar.*) Gelin, Madam! (*Kadını çekerek*) Şu kuytu köşeye! (*Onu saklar.*) Bunu, yarın anlayacağım; doğru, değil mi?

AKTÖR FAUST Yarın! (CRETİNUS'u iter kakar.) Ve gösteri bitti artık!.. Haydi, bana başka bir elbise getir, çabuk!..

Sahneden, ayı derisinden yapılmış giysileriyle donanmış, iri yarı, bıyıklı, ellerinde tahta kılıçlarıyla bir grup jandarma askeri geçmektedir.

Üç adım ileri, iki adım geri ilerlemektedirler. Dururlar, dinlenirler. Sokağı teftiş etmişlermiş gibi bakar ve çeker giderler.

Gazete satan bir çocuk geçer. İki koltuğunun altında birer tømâr gazete bulunmaktadır. Bir çember etrafında döner, bağıırır: "Son haberler! Korkunç rezaletler. Son haberleri okuyun!" (Kaybolur.)

Gazete okuyan ÇİĞİRTKAN, aynı zamanda izini geri geri takip ederek geçmektedir. Kafasının üstüne kendisinden daha büyük bir soru işareti yerleştirilmiştir. Çok şaşırmıştır ve merhamet doludur.

CRETİNUS Ne diyorsunuz siz? Ne elbisesi? Ne çeşit bir elbise?

AKTÖR FAUST Günlük bir elbise! Herkesin giydiği günlük elbiselerden biri!

CRETİNUS Fakat... başka, herhangi bir elbise yok ki! Aman Tanrım... Neler duyuyorum ben?! Anlayamıyorum!

AKTÖR FAUST (Neredeyse kendinden geçerek) Salak! Sen neden bir aktör veya maskeci gibi giyiniyorsun?

CRETİNUS Efendim, ben bir aktör değilim! Ben, bir... ilk çağ uygarlıkları, felsefe, din ilimleri, ahlâkî değerler öğren-cisiyim, Efendim! Üzerimde-kiler, uzmanlık elbiselerim, Efendim.

AKTÖR FAUST Sen kafayı üşütmüşsün sefil herif!

CRETİNUS Aklımı mı kaçı-rıyorum yoksa!

AKTÖR FAUST Bu tür giysileri giyip böyle bir evde kala-nın bir aklı mı olacaktı yani!?

CRETİNUS Neler söylüyorsunuz siz? Yoksa, bundan önceki bir döneminizde başka bir kişiliğiniz mi vardı, Efendim?

AKTÖR FAUST Sen var olduğunu düşündün mü hiç?

CRETINUS Aaah, kader! Doktor, n'olur susun! Çok acı-nacak şeyler bunlar. İlk ve son kez söyleyin lütfen. Siz, Doktor FAUST musunuz?

AKTÖR FAUST (*Tumturaklı*) Evet! Her akşam suarede ve her pazar matinede!

CRETINUS (*Ağlamaklı*) Ben de öyle düşünmüştüm... O kadar eğitim, o kadar ilim sonunda onu delirtti!... her şey küreyle başladı. Dönüp duruyordu küre ve yağmur yağıyordu! Yağmur parçacıkları yere düşüyordu!.. Ne acı bir son! Büyük bir ışık sönüp gidiyor! Bırakın da, akla, mantığa inanmayalım artık! Sizleri nerelere alıp götüreceği hiç belli olmaz!

AKTÖR FAUST (*Son derecede kızgın*) Yeter be! Yeter artık! Senin her tarafından mükemmelliyet fışkırıyor ha!...

CRETINUS!... tarihsel CRETINUS! Senin hilekâr kafan taşlanmaya can atıyor! Eğer emirlerimi dinlemezsen atacağım tekmeyle kışına! Polisler peşimde. Al şu parayı! Git. Bir terziden, bitpazarından bir

Doktor FAUST görünür. Arkasında DİAMOTORUSCANT vardır. FAUST'un uykuda gezer gibi bir hâli vardır. Döner evine bakar; tereddüt eder, DİAMOTORUSCANT'a işaret eder. DİAMOTORUSCANT omuzlarını silker.

giysi satın al, gel! Anladın mı beni?

CRETİNUS (Dizlerinin üzerine çöker.) Aaah!.. Ben... Doktor... Doktor...

FAUST kapıyı iterek açar.

Uzaktan boğuk gürültü sesleri gelmektedir.

Bir izi takip eden jandarma girer. İzi kaybeder. Bir bostan korkuluğu gibi, sıkıntılı, döner; çeker gider. Gürültü fazlaşır.

Trompet sesi duyulur!

Bir mim oyunu başlar.

DİAMOTORUSCANT, arkasında FAUST, sessizce sahneye girer. AKTÖR FAUST'u görünce dona kalır. AKTÖR FAUST da aynı şekilde davranır.

CRETİNUS sıçrar, zıplar; alnını tutar; boynunu uzatır, sağa sola döndürür, sessizce yere yığılır ve bir çeşit uykuya dalar. Sonra iki FAUST yarı profilden birbirlerine yaklaşır, geri çekilirler; tekrar ilerler ve omuzlarını silkerler.

DİAMOTORUSCANT, odanın arka tarafında gizli gizli güler. Bu komik bir sahnedir. Dışardan gürütüler gelmektedir. İki FAUST, birbirine ayak uydurarak kapıya gidip kapalı olduğunu garantilemek isterler. Önce birbirlerini kabul ettiklerini belirtirler; sonra, durumlarının farkına varırlar.

Baletler sahneye girer:

Elinde, mızıkâ şefinin kullandığı davul çanağı; başında, tüy takılı bir tolga bulunan koltuğunun bir itfaiyeci; boyanmış tahta askerlerini andıran oyuncak tüfekli birkaç asker; mahpus yüzülü üç yargıç; elindeki baltayla bir cel-lât; altında bir iğneyle bir uzman doktor; ikinci bölümden, ağlayan bir fahişe; fotoğraf makineli gazeteciler. Kalabalık Halk. Panayıra gelen iri yarı insanlar, şarlatalar, hovardalar; değişik şekillerde kendilerini gösteren, gösterişte bulunan kişiler. Tüm bu insanlar, sıraları ayarlanmış ve disiplinli bir şekilde hareket etmektedirler. Gürültü azalır. Yargıç bazı hareketlerde bulunur. Diğer sahnedeki aktörler konuşmaya başlayınca gürültü sona erer.

Sessizlik. Mim gösteri: Hareketler daha sakincedir. Askerler rahat konumundadırlar. Yargıçlar şahit için cennete dua ederler. FAHİŞE histeri nöbetine tutulur. Onu tutarlar.

Kişiler acıyarak başlarını sallarlar.

AKTÖR FAUST, odanın bittiği yere kadar koşar ve bağıra çağıra nutuk atan birini taklit ederek mim gösteryi başlatır. DİAMOTORUSCANT'a gider. DİAMOTORUSCANT onu iter. Hemen sonra, aynı şeyi AKTÖR FAUST yapar. DİAMOTORUSCANT onu da iter ve kapıya giderek dışarıyı dinler.

CRETİNUS, her şeyin dönmekte olduğu işaretleri yaparken iki FAUST birbirlerine doğru yürür ve gözlerinin içlerine bakarlar. Âniden iki FAUST birbirlerinden ayrılır. Mim gösteri sona ermiştir. Çalan bir plâktan çok hızlı konuşmalar duyulur.

FAUST Kimsin sen?

AKTÖR FAUST Ve... sen kimsin, ey hayalet?!

FAUST Kendi hayalim! İki-zim.

AKTÖR FAUST İkisi de değil. Hayır, hayır. Birisi doğru, diğeri yanlış.

FAUST Gerçek olan, benim! Kadim olan!

AKTÖR FAUST O kadar kat'î değil! Halka göre FAUST, benim!..

FAUST Sen ne arıyorsun burada?

Yargıçlar, hayalî bir sessizlik emrederler!

Gazeteciler not alırlar.

İri yarı insanlar kızarlar.

İtfaiyeci halkı itham eder ve onları sıraya sokar.

En kalın yapılı yargıç halka hitap eder.

AKTÖR FAUST Senin aradığını!

FAUST Ben gizleniyorum!

AKTÖR FAUST Ben, gizleniyorum! Polisler tarafından kovalanıyordum!

FAUST Ben de! İkimiz de suçlu değiliz!

AKTÖR FAUST Hangi suçtan?

FAUST Şüphesiz biliyorsun! Belki de suçlu olan sensin! Bu benim için önemli değil. MARGUERİTE diye çağrılan biri! Onu ele geçirdim.

AKTÖR FAUST Yalan söylüyorsun. Onu ele geçiren, ona sahip olan benim. O benim metresim...

FAUST Ben onun ırzına geçtim!

AKTÖR FAUST Ben de, üstelik sahnede.

FAUST Ben, bir otelde...

AKTÖR FAUST Otel bir sahneydi...

FAUST Bu geceydi...

AKTÖR FAUST Yüzlerce geceydi!

FAUST 1550 yılının Mart ayında.

AKTÖR FAUST Yanlış... 1925'teyiz şimdi!

Panayırın üstündeki ekran aydınlanır. Projeksiyonla aşağıdaki yazılar sırayla gösterilir.
Sinema ekranı:

**SÖZLERLE
ANLATILAMAYACAK
DRAM HALKI
ŞAŞKINLIĞA UĞRATTI.**

Kalabalık halk ellerini havaya kaldırır. Yargıcın tepesi atar.

Sinema ekranı:

**YARGI,
İDDİASINDA KARARLI!**

Kalabalık alkışlar.

Sinema ekranı:

**BU GECE, GARİP BİR ŞE-
KİLDE GİYİNEN BİRİ,
ŞÜPHE UYANDIRDI.**

Kalabalık dikkatini odaklaştırır.

FAUST Bir yanlış anlaşılma olmalı; ama, eninde sonunda o kadar da önemli değil!

AKTÖR FAUST Berbattı!

FAUST Öff, çok âdice!

DİAMOTORUSCANT Tamam, tamam. Yazarını bulamayacak ne kadar güzel bir oyun oynuyorsunuz! Sizler birer hiçsiniz. Hiçbir zaman var olmadınız. Ne biriniz, ne de öbürü!

FAUST Ne? Ben, varım! Görüyorum, düşünüyorum ve oynuyorum. Ben, Doktor FAUST'um!

DİAMOTORUSCANT Öyle mi düşünüyorsunuz?

AKTÖR FAUST Tamam, o Doktor FAUST. Bizi biribirimizle karıştırma! Şeytan, bu zor durumdan kurtar beni! Bizler artistiz! Biribirimizle yeteri değince oynadık. Haydi, gidelim artık!

DİAMOTORUSCANT Ben, rolüme, tam mânâsıyla sâdıkımdır. Başka bir Şeytan vardı. Aynı zamanda ben de var olamam!

AKTÖR FAUST Lâf ebesi! Ben yaşıyorum! Varım, var! Yaşamak istiyorum! Üzerimdeki bu kostümden, kişiliğim-

Sinema ekranı:

**AKTÖRLÜĞÜNÜ
KULLANARAK ON YEDİ
YAŞINDA BİR KIZI
TUZAĞA DÜŞÜRDÜ.**

Kalabalık dehşete düşer.

Sinema ekranı:

**UTANMADAN
BİR OTEL ODASINDA
ONUN IRZINA GEÇTİ.**

Kalabalık galeyana gelir. Askerler onları sâkinleştirirler. Yargıç işine devam eder.

Sinema ekranı:

ZAVALLI, PERİŞAN KIZ

den kurtulmak istiyorum...
FAUST olmak istemiyorum...
FAUST Ben de FAUST olmak istemiyorum! "Ben FAUST"um" demekle yalan söyledim. Ben de bir artistim, bir aktör! AKTÖR FAUST Nee?

FAUST Ben, yolunu şaşırın bir aktörüm! Benim görevim, olağanüstü, dâhi bir karakteri canlandırmaktır. Bu kitaplar, bu eşyalar... Ezberden...

AKTÖR FAUST Sen ilimle uğraşmaktan yorulmuşsun!

FAUST Ben Şeytan'a gidiyorum.

AKTÖR FAUST Hangisine? Buradakine mi?

FAUST Önemi mi var? Sevgi doluyum, ateşle yanıyorum. MARGUERİTE'le tanışıyorum...

AKTÖR FAUST Metinde mi?

FAUST Onu baştan çıkarıyorum. Ben... Aşk bu! Uğursuzluk!... Onu terkediyorum.

AKTÖR FAUST Affedersin, ama; sen, Şeytan'dan gençlik ve servet istiyorsun!

FAUST Sen ne biliyorsun ki? Orada mıydın? Sonra... o çocuk, o sefil çocuk!...

AKTÖR FAUST MARGUERİTE? Metresim mi? Ne? Ne

CÜRÜM İŞLENDİKTEN SONRA...

Kalabalık dikkatle izlemektedir.

Sinema ekranı:

**SONSUZ BİR ÜMİTSİZLİK
İÇİNDE, BİR TRAMVAYIN
ALTINA ATLAYAN GENÇ
KIZ ÖLDÜ!**

Kalabalık ağlar.

Sinema ekranı:

**PARAMPARÇA OLAN
ZAVALLI KIZIN TAM
YİRMİ ALTI PARÇALIK
CESEDİ TOPLANDI**

*Sinema ekranı kararır. İzleyiciler heyecanlanır Tıp uzmanı iğnesi-
ni sallar. FAHİŞE yargıçla dala-
şır. Halk bir kenara çekilir.
Ambulansçı bir sedyeyi iterek*

olmuş ona? Artık onu düşün-
müyordum bile! (Bağırır.) Sev-
gilim...

FAUST Ne diyorsun, o öldü!

AKTÖR FAUST Oyunda mı?

FAUST Sokakta! Öldürdü
kendini, intihar etti!

AKTÖR FAUST Öldürdü
mü?... intihar mı?

FAUST Onu... evet, evet, sen!

FAUST olan sensin: Ben bir
aktörüm!

AKTÖR FAUST MARGUE-
RİTE!

FAUST Katil! Yargı senin pe-
şinde! Alçak herif! Utan, sen
ki bir doktorsun!

AKTÖR FAUST Yeter! Birden
fazla FAUST çok fazla! (Bir ta-
banca çıkarır, sallar.) İkimizden
birinin canı cehenneme, du-
man olmalı! Ben, FAUST ol-
duğuma göre, Aktörü öldüre-
ceğim; yahut, eğer ben Aktör
isem FAUST'u geberteceğim...
DİAMOTORUSCANT Bu,
metinde yok!

FAUST (Geri çekilerek) Yardım
edin! Cinayet var!

AKTÖR FAUST Daha da kö-
tüsü. MARGUERİTE öldü!

FAUST (Möblenin arkasına giz-
lenerek) CRETİNUS, kurtar be-
ni!

içeri girer; sahnenin ortasına, merkeze getirir. Tıp uzmanı sedyeyi açar. Halk ileriye doğru ilerler. Yargıçlar, sedyenin içindeki yeye konur; sedye kapatılır ve dışarıya götürülür. Yargıçlar halka hitap ederler.

Sinema ekranı:

**KATİL ZANLISI,
FİRARDA! GÖRÜNÜŞE
BAKILIRSA KATİL
ZANLISININ
YARDIMCILARI...**

Cellât baltasını sallar. Yargıçlar, cellâtın bu hareketini onaylarlar.

CRETİNUS Yağmur yağıyor, Efendim!

AKTÖR MARGUERİTE'İN SESİ (Hıçkırarak) Kurtarın beni. Yardım edin bana!

DİAMOTORUSCANT Ağar bir nüzül, inme!

AKTÖR FAUST (Elindeki tabancayı düşürür.) Aah, senin sesin! Nerdesin yavrum? Sağ mısın? Nerelerdesin?

AKTÖR MARGUERİTE'İN SESİ Yardım edin!

FAUST Ne yapıyorsun?

AKTÖR FAUST (Odanın arka tarafına kaçarak MARGUERİTE'İ çeker, çıkarır.) Gel buraya! Unutmuşum. Bir dakika kendimi kaybetmişim. Sağsın, yaşıyorsun; kadını benim!

FAUST (Gülerek) Hayır, hayır; o öldü! Gerçekten öldü, intihar etti! Ne harika bir şey. Ne muazzam hile! Ne hoş bir ceset!

AKTÖR MARGUERİTE Korunç bir şey bu! Gitmek istiyorum buradan! (Kaçmaya çabalar.)

FAUST Beni tanıdın mı?

AKTÖR FAUST Gel buraya! Ben buradayım. Sana hiçbir şey yapamazlar! Seni korurum ben!

Sinema ekranı:

**HENÜZ
BULUNAMADILAR. EN
UYANIK MÜFETTİŞLER**

Kalabalıktan memnuniyet davranışları.

Sinema ekranı:

**GÖREV BAŞINDA!
ACABA CANİYİ
BULABİLECEKLER Mİ?**

Sinema ekranı kararır.

Halk pek inanmaz gibidir.

FAUST Hayır, hayır. Bu akşam otele ırzına geçtiğim kişi o! Ben, Doktor FAUST'um. Gerçek olan! Hadi, gerçeği söyle yavrum! Seni kandırdım, sana para verdim küçük aktör! Sen de kendine intihar etmiş süsü verdin.

AKTÖR MARGUERİTE Bilemiyorum... hiçbir şey bilemiyorum artık! Bu gece dünya tam bir cehennem!

AKTÖR FAUST Neler söylüyor bu adam? Bu morukla yatmış olabilir misin sen, MARGUERİTE?

AKTÖR MARGUERİTE FAUST'la, seninle.. sık sık...

FAUST Benimle!

AKTÖR MARGUERİTE Seninle mi? Birşey bilmiyorum artık! Kim benim erkek arkadaşım? İki erkek arkadaşım mı var? Yalnız bırakın beni! Gitmek istiyorum!

AKTÖR FAUST MARGUERİTE, beni hatırlıyor musun?

AKTÖR MARGUERİTE Bilmiyorum artık. O nerede?

AKTÖR FAUST Aptalca davranıyorsun, sen. Orospu! Kalk! Kandırdın beni!

AKTÖR MARGUERİTE Her gece ve her pazar günü matinelerinde!

Şaşırın yargıçlar, kafalarını karıştırırlar. Umutsuzluğa kapılmâ belirtirleri.

Âniden AKTÖR FAUST kalabalığın içine dalar.

AKTÖR FAUST Doktor FAUST! Moruk!... katil! Küçük MARGUERİTE'i ben öldürdüm!

Kalabalık yeniden kendine gelir. Bağırırlar: "Öldürün şunu!", "Tutun, yakalayın!" "Canavar!" İtiş kakış, vuruş...

Cellât baltasını sallar. Tüfekler patlar. Aktör'ü alıp götürürler. Görültü yavaş yavaş azalır, sönür.

AKTÖR FAUST (MARGUERİTE'i iter.) Hoşça kal! Git, onun kollarına koş! Ben mahvoldum! Bir kâbus bu! Nefes almak istiyorum! Burası hamam gibi sıcak! Kimse yok buralarda! MARGUERİTE öldü! (Kapıya gitmek ister.)

AKTÖR MARGUERİTE Acı bana! Öldürecekler beni!

AKTÖR FAUST Tanımıyorum seni! Senin sevgilin orada! O bir aktör! Doktor olan benim! Aaah, hastayım. Hava... Ben doktorum! (Kapıyı açar ve dışarıya koşar.)

AKTÖR MARGUERİTE, gözleri fal taşı gibi açılmış, aklını kaçırmışçasına, odanın arka duvarına yapışır sanki ve sahnenin sonuna kadar, hareketsiz, orada kalır. FAUST, koşar, kapıyı kapatır. Dışarıda olup bitenleri dinler... Sonra yerdeki tabancayı eline alır, izler; artık göremediği diğer FAUST'u hatırlar, etrafına bakınır. Ayağına takılan CRETİNUS'u tekmeler. Köşelerde el yordamıyla yürür. Ölçülemeyecek bir sürpriz!

FAUST FAUST? Neredesin? Artık bunu bitirmemiz gerek! Hatırlıyor musun? (MARGUERİTE dikkatini çeker.) Sen!

Sessizlik.

GAZETE SATAN ÇOCUK zıplayarak geçer. Bağıırır; ama, ses çıkarmadığı için duyulmaz.

Sen yoksun artık! Sen, ölüsün!
Bu bir haber döküntüsü! (*Ara-
yarak*) FAUST, dinle beni! Ben,
artık ne doktorum ne de ak-
tör! Bıktım, usandım artık; on
değil yüz FAUST bile olsa
değmez bu oyunu oynamaya!
(*DİAMOTORUSCANT'a çar-
par.*) Aaah, sen de bu işe karış-
mamış mıydın? Suratını ha-
tırlıyorum senin! Sen, şeytan
değil misin?

DİAMOTORUSCANT Peka-
lâ!

FAUST Söylese bana, FAUST
nerede? Nerde başlıyor, nere-
de sona eriyor? O, bir ebedî
karakter mi? O gerçekten bu-
radaydı. Gerçek olmasa bile
kaybolabilmeli. Bende bir ale-
ladelik yok. Nerede o?

DİAMOTORUSCANT FA-
UST burada!

FAUST Nerede? Gebertece-
ğim onu!

DİAMOTORUSCANT Han-
gisini? Gerçek olanını mı, yok-
sa... ötekini mi?

FAUST O, aynı ânda, hem
gerçek hem de sahte. Onu öl-
dürmem gerek!.. Nerede o?

DİAMOTORUSCANT Ora-
da!

FAUST (*Arar.*) Bir şey göremi-

AZRAİL, elinde çok büyük tırpanla, sekerek, sıçrayarak sahneye girer. Kapıda durur, sonra bir balet gibi çıkar gider.

yorum. Sanki bir gölgenin peşindeyim. Hayeletleri mi geberteceğim? Nerde o?

DİAMOTORUSCANT Burada!

FAUST Beni işaret ediyorsun sen!

DİAMOTORUSCANT Arkanda.

FAUST Aa, evet! *(Kendi etrafında döner.)*

DİAMOTORUSCANT Şimdi seninle bütünleşti!

FAUST *(Geveleyerek)* Tuttum onu! Mahvol, FAUST! *(Göğsüne ateş eder, tabancayı düşürür... Olduğu yerde döner ve kekelemeye başlar.)* N'oldu, nedir bu? Öldü mü? FAUST!..

FAUST, o yaşlı adam benim! Kitaplarımı görüyorum... Yağmur yağıyordu bu sabah! *(Dizlerinin üzerine çöker.)* Panayırdıydım!.. Ben... *(DİAMOTORUSCANT'ı görür.)* Söyle bana... Koşuyorum! Bir pencere görüyorum!.. Yarın, üniversitede... *(İnler.)* Aaah. Vuruldum ben! CRETİNUS! CRETİNUS Dönüp duruyor!.. Oda!...

FAUST Dönüp duruyor!. Karanlık! Üşüyorum! Tavan durmadan dönüyor! *(Birazcık ken-*

dini çeker.) Anlıyorum... Anlayacağım!..

DİAMOTORUSCANT (FAUST'a *yaklaşır.*) Git ve uzan! Yavaşla, sakince; yorma kendini.

FAUST Şeytan! (*Aklı başında*) Ölüyorum. Öleceğim ben...

DİAMOTORUSCANT Hiç yaşadın mı?

FAUST Söyle bana. Çok önemli bu... çabuk... Benim bir ruhum var mı?

DİAMOTORUSCANT Bilmiyorum. Yakında öğreneceksin... veya... bilemeyeceksin!

FAUST (*Tedirgin*) Bir ruh?.. (*Kaskatılaşır. Ölmüştür.*)

DİAMOTORUSCANT (*Kalkar. Renksiz bir sesle*) Üstelik, hiç de önemli değil!.. (*İri adımlarla gezinir. MARGUERİTE'i görür.*) Bir yanlış anlama olduğunu kim söylüyordu?

AKTÖR MARGUERİTE (*Çocuksu bir sesle*) Her gece... her pazar günleri...

DİAMOTORUSCANT Mutlusun, değil mi? (*Pelerinini alır ve âniden CRETİNUS'a seslenir.*) Onsuz da gayet güzel dönüp duracak o! CRETİNUS! Kalk! Hocan, Efendin öldü! Kasideni hazırla!

Dr. Faust'un Ölümü,

Goethe'nin *Faust*'u ve Christopher Marlowe'un *Doctor Faustus*'u ile birlikte tüm zamanların en etkili yapıtlarından biri olarak adlandırılabilir.

Oyun içinde bir oyun ve kaberet biçeminde yaratılan bu yapıt, Doktor Faust'un bir kaberette sahnelenen aynı adlı oyunu seyretmesiyle başlar, trajik ve komik sahneler birbirlerini izler ve beklenen sona ulaşır.

Çok karakterli bu yapıtta as karakterlerin yanı sıra yargıçlar, jandarmalar, itfaiyeciler, askerler, cellât, karnaval tipi kişiler, bir peygamber, azrail ve diğerleri oyuna renk kattıkları kadar esas temayı da zenginleştirirler.

20. yüzyılın en önemli avantgard tiyatro yazarı olarak kabul edilen **Michel de Ghelderode** (1898-1962), Jean Cocteau'ya göre, "Belçika'nın gerdanlığında taşıdığı şairler kolyesini tamamlayan bir siyah elmadır."

